

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis, Seu Resolutio Casuum Conscientiæ

Juxta Sacram Scripturam, Canones, Et Sanctos Patres

Continens Tractatus de Sacramentis Pœnitentiæ & Extremæ Unctionis;
necnon varia summorum Pontificum Decreta, contra Moralis corruptæ
propositiones, & alia

Genet, François

Parisiis, 1703

Caput Septimum. De Satisfactione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40817

CAPUT VII.

De Satisfactione.

Quæst. 1. QUID est Satisfactio Sacramentalis?

Resp. Ut colligitur ex Catechismo Concilii Tridentini de Sacramento Pœnitentiæ his verbis : *Numero 88. Illa tantum Satisfactio Sacramenti pars censenda est, quam diximus ex præcepto Sacerdotis Deo pro peccatis dependi, hoc adjungo, ut statutum cum animo, & deliberatum habeamus, peccata in posterum omni studio vitare.*

Quocirca, ait S. Anselmus : *Hoc quoque attendendum est, quod cum aliquis quod injustè abstulit, solvit, hoc debet dare, quod ab illo non posset exigi si alienum non rapuisset. Sic ergo debet omnis qui peccat, honorem quem rapit Deo solvere. Et hæc est Satisfactio, quam omnis peccator debet Deo facere.*

Lib. 1. Cur Deus homo. sap. 11.

Quoniam autem debitus honor Deo reddi non potest nisi quis peccata omninò vitare instituat, S. Augustinus relatus in Canone, ait : *Can. Satisfactio. De Pœnit. dist. 3. Satisfactio Pœnitentiæ, est peccatorum causas excidere, nec earum suggestionibus aditum indulgere.*

Quæst. 2. Quænam sunt opera, quibus satisfacere Deo possumus pro peccatis, quæque Confessor in pœnitentiam peccatorum imponere debet?

Resp. Ea ad tria præcipua reducuntur, ut in Concilio Florentino tradidit Eugenius Papa in Decreto unionis his verbis : *Tertia pars Pœnitentiæ est Satisfactio pro peccatis secun-*

dum arbitrium Sacerdotis : quæ quidem præcipue fit per orationem, jejunium, & eleemosynam.

Cujus rationem affert Divus Thomas, dum ait : *Dicendum quod Satisfactio debet esse talis per quam aliquid nobis subtrahamus ad honorem Dei. Nos autem non habemus nisi tria bona ; scilicet bona animæ, bona corporis, & fortunæ, scilicet exteriora ; ex bonis quidem fortunæ subtrahimus aliquid nobis per eleemosynam ; sed ex bonis corporalibus per jejunium ; ex bonis autem animæ non oportet quod aliquid subtrahamus à nobis quantum ad diminutionem ipsorum, quia per ea efficiuntur Deo accepti ; sed per hoc quod ea submittimus Deo totaliter, & hoc fit per orationem.*

Competit etiam iste numerus ex parte illa, quia satisfactio peccatorum causas excidit ; quia radices peccatorum tres ponuntur, primæ Joannis 2. *Concupiscentia carnis, concupiscentia oculorum, & superbia vitæ.* Et contra concupiscentiam carnis ordinatur jejunium ; contra concupiscentiam oculorum, eleemosyna ; contra superbiam vitæ, oratio, ut Augustinus dicit super Matth. Competit etiam quantum ad hoc quod satisfactionis est, peccatorum suggestionibus aditum non indulgere, quia omne peccatum vel in Deum committitur ; & contra hoc ordinatur oratio, vel in proximum, & contra hoc eleemosyna ; vel in nos ipsos, & contra hoc ordinatur jejunium.

Quest. 3. Satisfactio est-ne necessaria ad validitatem Sacramenti Poenitentiae ?

Resp. Docet Concilium Tridentinum intentionem satisfaciendi Deo pro peccatis, quantum per ejus gratiam possumus, omnino ne-

S. Tho. in
4. sentent.
dist. 15. q.
1. art. 4.
quæst. 3. in
corp.

84 TRACTATUS VI.

cessariam esse, ut eorum veniam consequamur, quoniam contritio hoc desiderium includit, ut supra ostendimus.

Certum est quoque actualem Pœnitentiam, quæ aliquam proportionem habeat cum enormitate peccatorum commissorum, necessariam esse ad eorum consequendam veniam, tum quoad culpam, tum quoad pœnam iis debitam.

Quocirca idem Concilium Tridentinum sic habet: *Contritio, Confessio, & Satisfactio, quatenus in Pœnitente ad integritatem Sacramenti, ad plenamque & perfectam peccatorum remissionem, ex Dei institutione requiruntur, hæc ratione Pœnitentiæ partes dicuntur.*

Idemque Concilium Tridentinum, sess. 14. cap. 2. ait: *Ad quam tamen novitatem, & integritatem per Sacramentum Pœnitentiæ sine magnis nostris fletibus, & laboribus, divinâ id exigente justitiâ, pervenire nequaquam possumus, ut merito Pœnitentiæ laboriosus quidam Baptismus à sanctis Patribus dictus fuerit.*

Nihilominus actualis satisfactio, absolute loquendo non est necessaria ad valorem Sacramenti. Ut enim habet idem Concilium Tridentinum: *Dicendum est Christiani hominis Pœnitentiæ post lapsum continere satisfactio-nem per jejunia, elemosynas, orationes, & alia pia spiritualis vitæ exercitia; non quidem pro pœna æterna, quæ vel Sacramento, vel Sacramenti voto unâ cum culpa remittitur; sed pro pœna temporali.*

Quest. 4. Prodest-ne plurimum Pœnitentibus, adire Confessores, qui illis injungant Pœnitentiæ gravitati peccatorum convenientes?

De Sacram. Pœnit. Cap. VII. 85

Resp. Omne studium, omnemque operam
adhibere deberent Pœnitentes, ut hujusmodi
Confessores invenirent; cum enim Confessarii
medici agant partes, ii quaerendi sunt, qui
eorum morbis congruis remediis mederi effi-
caciter possint. Maximè, quia, ut asserit Con-
cilium Tridentinum: *Procul dubio enim mag-* cc Sess. 14.
nopere à peccato revocant & quasi frano quo- cc cap. 8.
dam coërcent hæ satisfactoria pœna, cautiores- cc
que & vigilantiores in futurum Pœnitentes cc
efficiunt; medentur quoque peccatorum reli- cc
quiis, & vitiosos habitus, male vivendo cc
comparatos, contrariis virtutum actionibus cc
tollunt. Accedit ad hæc quòd dum satisfaciendo cc
patimur pro peccatis, Christo Jesu qui pro cc
peccatis nostris satisfecit, ex quo omnis nostra cc
sufficiencia est conformes efficimur, certissi- cc
mam quoque inde arrham habentes, quòd si cc
compatimur, & glorificabimur. cc

Quin etiam magnus sanctus Ambrosius ex-
cellenter observat, nimiam erga peccatores
indulgentiam, eos pejores efficere, & in ma-
jores ignominia pœssiones procliviores. *Merito,* cc S. Ambr. in
inquit, quia vulnus grande & vetus est diu cc Psal. 118.
serpens, perfectioris medicinae remedia depos- cc
cit, obsecrat ut Domini legitimam miseratione cc
curetur: Citò enim refricatur vulnus, quod cc
sanatum medicinae lege non fuerit; imò etiam cc
seriorem curatio sentit profectum; ideoque si cc
virus in interiora proserpit, medicamenta fo- cc
ris apposita non sentit. Exigit ergo medicinae cc
ratio ut aut sectione aut adustione curetur, cc
nisi enim putrefacta recidantur aut humor cc
inutilis decoquatur, frustra medicinae manus cc
adhibentur ad vulnèra: ideoque bonus Medi- cc
cus hujusmodi ærum legitimè dicit esse cu- cc
randum, ut possit medicina proficere. Lege cc
ergo miseretur qui cum justitia sapientiaque cc

„ miseretur , ut ea dimittat quæ scit jure posse
 „ dimitti : ne cum alterius miseretur , seipsum
 „ legi faciat obnoxium. Consideremus etiam,
 „ ne & ipsum deteriores faciamus cujus mise-
 „ remur injustè ; plerumque enim non coecere
 „ delinquentes majoris austeritatis est , quàm si
 „ ulciscaris. Traduntur enim in passiones igno-
 „ minia , qui cum aliquid inhonestum commi-
 „ seriat , nullum culpa pretium ferunt.

Sed & sanctus Carolus , dignus Ambrosii
 successor , post Concilium Tridentinum agno-
 vit , nimiam Confessariorum indulgentiam,
 Deo & Ecclesiae spiritui planè contrariam,
 multorum Christianorum damnationis causam
 extitisse , quoniam Ecclesia sanctorum Patrum
 vestigiis inhaerens , Pœnitentiam semper la-
 boriosum Baptismum vocavit.

S. Carol. in
 orat. habi-
 ta in Conc.
 Provinc. 6.

Longè absint à nobis , inquit S. Carolus,
 „ voces istorum qui consuunt pulvillos sub omni
 „ cubito manus , & faciunt cervicalia sub capite
 „ universae ætatis ad capiendas animas. Ne isti
 „ his adulationum vocibus , vocumque blandi-
 „ tiis , cum nos fallere student , tum istis etiam
 „ illecebris populos nostros decipiunt : dicunt
 „ enim bonum malum , & malum bonum.

O popule meus ! quis poterit omnia mala
 „ qua te undique premunt , enumerando percen-
 „ sere ? Audent tamen isti à salutis via te adu-
 „ lationibus longius abducere : Popule meus !
 „ qui te in tanta malorum colluvie beatum di-
 „ cunt , ipsi te decipiunt & viam gressuum tuo-
 „ rum dissipant.

Quæst. 5. Cum teneantur Confessores cu-
 „ rare salutem suorum Pœnitentium , tenentur-
 „ ne indispensabiliter , ipsis convenientes satis-
 „ factiones injungere ?

Concil. Tri-
 dent. sess.
 14. cap. 8.

Resp. Concilium Tridentinum id infert ex
 „ his quæ diximus , his verbis : *Debent ergo Sa-*

De Sacram. Pœnit. Cap. VII. 87

cerdotes Domini, quantum Spiritus & prudentia suggererit, pro qualitate criminum, & Pœnitentium facultate, salutare & convenientes satisfactiones injungere: ne si forte peccatis conniveant, & indulgentius cum pœnitentibus agant, levissima quædam opera pro gravissimis delictis injungendo, alienorum peccatorum participes efficiantur. Habeant autem præ oculis ut satisfactio quam imponunt, non sit tantum ad novæ vitæ custodiam & infirmitatis medicamentum, sed etiam ad præteritorum peccatorum vindictam & castigationem.

Sanctus quoque Cyprianus agnovit nimiam absolvendi peccatores facilitatem, non impositis pro gravitate peccatorum congruis pœnitentiis, persecutionem esse, quæ fidelibus plusquam crudelitas tyrannorum nocuit. *Emergit enim, inquit, fratres dilectissimi, novum genus cladis, & quasi parum persecutionis procella sævierit, accessit ad cumulum, sub misericordiæ titulo, malum fallens & blanda perniciis. Contra Evangelii vigorem, contra Domini ac Dei legem, temeritate quorundam laxatur incautis communicatio, irrita & falsa pax, periculosa dantibus, & nihil accipientibus profutura.*

Non quærunt sanitatis patientiam, nec veram de satisfactione medicinam; Pœnitentia de peccatoribus exclusa est, gravissimi, extremique delicti memoria sublata est; operiuntur morientium vulnera, & plaga lethalis altis & profundis visceribus infixæ, dissimulato dolore contegitur.

Hoc sunt ejusmodi lapsus, quod grando frugibus, quod turbidum sydus arboribus, quod armentis pestilens vastitas, quod navigiis sæva tempestas. Solacium æternæ spei

S. Cyprianus. Sermon. 5. de lapsis.

adimunt, arborem à radice subvertunt, sermone morbido ad lethale contagium serpunt, navem ad scopulos, ne in portum perveniat, illidunt.

Quaest. 6. Cùm ita necessarium sit ad salutem Confessorum & Pœnitentium, ut hujusmodi Pœnitentiæ imponantur, quare vix occurrunt, qui convenientes, & salutare Pœnitentias injungant?

Resp. Hoc provenit ex parte Pœnitentium, & ex parte Confessorum, ex parte quidem pœnitentium; nam si accersentes medicum, qui medeatur corporalibus eorum infirmitatibus, parati sunt ad omnia præstanda quæ medicus jubet, modò id conferat ad sanitatem: aliter tamen se gerunt erga Confessarium: Medicus præcipere potest vivendi rationem, & jejunium per quadraginta & quinquaginta dies & ampliùs jubere potest; ut ægroti se in cubiculo contineant, neminem videant, venæ sectiones, incisiones, & amaras præcipere potest medicinas, focique globulos & similia: si autem æger aliquando conquerratur de nimia vi aut violentia remediorum, sufficit quod dicatur illi, non alio modo posse curari morbum, aut vitam produci, tunc lubens obtemperat medico.

Verùm si Confessarius Pœnitenti dicat, inveteratum esse morbum, eumque non nisi longa Pœnitentiâ curari posse, jejunandum esse, ab hominum societate recedendum, orationi vacandum, Pœnitentiam esse Baptismum laboriosum; occidendum eum potiùs, quàm curandum, si remediis uti nolit ejus morbo convenientibus secundùm Ecclesiæ leges. Pœnitentes ut plurimum respondere solent eo modo, quo quondam populus Israël respondit Isaiæ Prophetae, *Nolite aspicere nobis*

ea quæ recta sunt, loquimini nobis placen-
tia.

Confessariorum quoque culpâ id accidit, qui seipfos potiùs, quàm Pœnitentium salutem quærentes, iis potiùs placere, quàm mederi volunt. Quod quidem egregiè exponit Divus Augustinus, de prædicatoribus differens, quibus id ipsum exempli loco proponit, quod Divo quondam Paulo contigit his verbis: *Testimonium perhibet Apostolus*, quòd sicut Angelum Dei susceperint eum, & quòd, si fieri posset, oculos suos vellent eruere, & illi dare, & tamen accedit ad ovem languidam, ad ovem *putridam, secare vulnus, non parcere putridini*; ergo, *inquit inimicus factus sum vobis verum prædicans? Ecce & accepit de latte ovium, sicut paulo ante memoravimus, & indumentum ex lanis ovium, sed tamen oves non neglexit: non enim sua quærebat, sed quæ Jesu-Christi. Absit ergo ut dicamus vobis: vivite ut vultis, securi estote, Deus neminem perdet: tantummodò fidem Christianam tenere; non perdet ille quod redemit, non perdet pro quibus sanguinem suum fudit: & si spectaculis volueritis oblectare animos vestros, ite, quid mali est? & festa ista quæ celebrantur per universas civitates, in lætitia convivantium, & publicis mensis seipfos, ut putant, jucundantium, reverà magis perdentium; ite, celebrate; magna est Dei misericordia quæ totum ignoscat. Hæc si dixerimus, fortè congregabimus turbas ampliores, & si sint quidam qui nos sentiant hoc dicentes non recta sapere, paucos offendimus, sed multitudinem conciliamus. Quòd si fecerimus non verba Dei, non verba Christi dicentes, sed nostra, erimus Pastores nosmetipfos pascentes, non oves.*

S August.
lib. de Pas-
toribus.
tomo 91

Ille fons est & origo indulgentiæ Confessoriorum, hinc fit ut pœnitentibus congruas non imponant Pœnitentias, seipfos quærunt, sibi consulunt, & pœnitentium saluti minimè student, de qua tamen aliquandò Deo reddent rationem. Perniciosa Confessoriorum indulgentia sæpissimè provenit ex eo quod Confessores Tribunalia & Ecclesias frequentari desiderant, ideoque non audent veritates non placentes, licèt necessarias, pœnitentibus dicere, & viam arctam, quæ sola ad salutem ducit divitibus indicare, ne fastiditi alios adeant Confessores. *Omnia subversa sunt*, ait sanctus Chrysostronus, Homil. 26. ad populum Antiochenum, *omnia confusa, quòd velut in Theatris multitudinem quærimus, non verò probatam multitudinem*. Medicus qui non multùm sollicitus est de sanitate ægrotantis, ei grata præscribit remedia, ut ejus voluntati placeat, cavetque sibi à majoribus incisionibus faciendis, ne ei displiceat: verùm Pater qui inservit Filio ægroto, eum etiam invitum eas sumere cogit medicinas, quas necessarias esse putat, ad ejus salutem recuperandam, nec ægri voluntati placere studet, nisi in quantum sanitati recuperandæ confert, quam solam intendit: *Non respicit ad voluntatem, sed ad sanitatem*. Ita prudens zeloque fervens Confessorius, Pœnitenti suo cum omni indulgentia, & mansuetudine applicat remedia, ut magis ægro prodesse valeant: sed postmodum vulnus ad putrescentem usque materiam aperit, nec displicere timet, quando putat id pœnitentis saluti conferre posse. Pœnitentiam peccati magnitudini convenientem impendit, male parta cogit restituere, vitamque agere Christianam, & à mundi illecebris & cupiditatibus alienam.

De Sacram. Pœnit. Cap. VII. 91

Quæst. 7. Si Confessarius non imponat satisfactionem convenientem, tenetur-ne pœnitens illam augere, ut satisfaciat divinæ iustitiæ?

Resp. Certum est, quod cum peccata mortalia magna satisfactionis opera exigant, indulgentia aut ignorantia Confessorum non potest pœnitentem ab iis dispensare; oportet ut tunc studium, in se vindicandi injuriam Deo factam, eum excitet ad Pœnitentiam criminum suorum magnitudini convenientem sibi imponendam. Hæc perniciosa Confessorum indulgentia, eum non impedire debet, quin minus æqualitatem, justamque proportionem servet, quæ inter peccata, & satisfactionem esse debet, & ita dignos fructus Pœnitentiæ facere.

Quoniam, ut ait S. Augustinus: *Non sufficit mores in melius commutare, & à factis malis recedere, nisi etiam de his quæ facta sunt, satisfaciat Deo, per Pœnitentiæ dolorem, per humilitatis gemitum, per contritionis Sacrificium, cooperantibus elemosynis.*

S. August.
Homil. ult.
tima, lib.
50.

Pro capitalibus verò criminibus, inquit S. Cæsarius, addenda sunt lacrymæ, & rugitus & gemitus, continuata, & longo tempore procrastinata jejunia, largiores elemosynæ, etiam plusquam nos ipsi valere possimus, eroganda.

S. Cæsarius,
Homil. 8.

Renunciandum est saculo, ait S. Ambrosius, somno ipsi minus indulgendum, quàm natura postulat, interpellandus est gemitibus, interrumpendus est suspiriis, sequestrandus orationibus, vivendum ita, ut vitali huic moriamur usui, seipsum sibi homo abneget, & totus mutetur.

S. Ambros.
lib. 2. de Pœnit.
cap. 10.

Grandi plaga altâ & prolixâ opus est mæ-

S. Ambros.
in Epist. ad
Virg. lapsam.
cap. 8.

dicinâ, ait idem Sanctus, *grande scelus, grandem habet necessariam satisfactionem.*

„ Quare, ut ait S. Basilius; *Itaque attende tibi ipsi*, ut proportione, hinc quoque muteris, ex admota tibi medela valetudinis instaurandæ subsidium. Magnum est & grave peccatum, multâ opus habes confessione, lacrymis amarulentis, peracri contentione vigiliarum, indivulso & continenti jejunio.

Hugo, à S.
Victore. lib.
2. de Sacram.
p. 14. cap. 21.

Si in correctione minor est afflictio, quàm in culpa fuit delectatio, non est dignus Pœnitentia fructus, ait Hugo à sancto Victore.

Lib. 2. de vi-
ra contem-
plativa. cap.
7.

Quod si ipsi iudices fiant, ait S. Prosper, & *veluti sua iniquitatis ultores, hic in se voluntariam pœnam severissima animadversio- nis exerceant: temporalibus pœnis, mutabunt aterna supplicia, & lacrymis ex vera cordis compunctione fluentibus restinguent aterni ignis incendia.*

Theodore „
tus. in E- „
pist. divi „
nor. Decre- „
torum. cap. „
de Pœnit. „

Et sicut expressè dicit Theodoretus: *Sunt ergo medicabilia*, etiam quæ post Baptismum fiunt vulnera; medicabilia autem, non ut olim, sed per multas lacrymas, & fletus, & luctus, & jejunium, & orationem, & laborem facti peccati quantitati respondentem.

S. Petrus „
Damian. „
Serm. 58. „
sive 2. de „
S. Andrea „

Nec tibi blandiaris, ait Petrus Damiani, *si graviter peccanti levior Pœnitentia, vel à nesciente, vel à dissimulante dicitur, cum in purgatoriis ignibus perficiendum sit, quidquid hîc minus feceris; quia dignos Pœnitentiæ fructus quærit Altissimus. Licet autem non evaserit manus Dei viventis, qui tibi plene non consuluit: tibi tamen ratio magistra præfidet, quæ te doceat tantum à licitis abstinere, quantum te meminervis illicita perpetrasse.*

Quæst. 8. Quomodo Confessarius se ge-

De Sacram. Pœnit. Cap. VII. 93

re debet in praxi, ut convenientes satisfactiones pœnitentibus injungat ?

Resp. Sequi debet quod sanctè præscribit Divus Carolus, dum ait: Confessarium esse debere in imponenda Pœnitentia prudentem, ita ut non tam levis sit, ut Ecclesiæ Claves contemptui exponat, & seipsum Pœnitentium suorum criminum participem efficiat; nec tam gravem & longam debet imponere, ut pœnitentes vel eam non possint acceptare, vel acceptatam planè perfectèque complere.

Quamobrem Confessarius scire debet Canones pœnitentiales, quia licèt possit, & debeat eos prudentiâ suâ moderari, spectatâ pœnitentis contritione, ac personæ ipsius habitâ ratione aliarumque circumstantiarum, quos tamen Canones quantum poterit, & expediens esse judicaverit observare conabitur. Et quamquam suis pœnitentibus opera satisfactionis ab antiquis canonibus præscripta non imponat, eorum tamen rigorem ipsis exhibere debet, ut ad majorem contritionem excitet, & ita faciliùs impellat ad faciendam Pœnitentiam faciliorem, & minus molestam, quam ipsis veli imponere, erga eos eâ utendo clementiâ, quam nunc exercet erga Filios suos Ecclesia, moderando ac temperando antiquæ Ecclesiæ disciplinæ rigorem.

Confessarii ut habet idem Sanctus satisfactionem peccatis commissis convenientem quantum possint imponant. v. g. pro peccato carnis, imponendo jejunia, vigiliæ, peregrinationes, cilicia, & similia exercitia, quæ carnem macerare & domare possint. Pro peccatis avaritiæ, præter restitutiones necessarias, imponet elemosynas singulorum facultatibus, & commodis convenientes.

Pro superbia, & aliis animi peccatis, juvabit

Astorum. p. 4. de Instructione Confess.

Nell'ingiongere la satisfatione e penitenza, deve il Confessore essere circonspetto, accio non le imponga tanto leggere, che la potestà delle chiavi ne venga in disprezzo, e che esso non partecipi de peccati d'altri: ne meno tanto gravi ò lunghe, che li penitenti ricusino d'esserguirle, ò accettandole non l'esserguiscono poi intieramete. Per tanto deve il Confessore sapere li Canoni penitenziali; per cio che quantunque si possono e debbono moderare ad arbitrio di prudente e discreto

Confessore, secondo la contrizione del penitente, o la qualità e diversità delle persone, & altre circostanze; nondimeno è bene sempre guardare li sodetti Canonici, & a quelli come a regole conformarsi quanto si giudicherà spediente, e quantunque il Confessore non imporrà la penitenza del Canone antico, doverà nondimeno spesso manifestarlo al penitente, per indurlo a maggior contrizione, & a eseguire tanto più prontamente la minore penitenza che li sarà stata ingiunta, cavando utilità dalla benignità che hoggi usa seco la Santa Chiesa, in mitigar il rigore dell'antica disciplina Ecclesiastica. Procuri che le satisfattioni corrispondano

loco Pœnitentiæ orationem imponere, quæ mens coram Deo prostrata vires acquirit, ut similibus peccatis resistat.

Iis verò qui negligentiores fuerint in adiscendis Christianæ Religionis Mysteriis, præcipiet, ut prædicationes audiant, & aliquanto tempore Christianæ adfint Doctrinæ, seu Catechismo.

Minus autem devotis tepidisque, & salutis suæ negligentioribus, Ecclesias frequentare jubebit, divinis interesse officiis, & sæpius orare.

Blasphemis gravem imponet Pœnitentiam, juxta criminis magnitudinem, secundum sacrorum Canonum dispositionem, juxta Pontificum, Concilii Lateranensis, & Provincialium Conciliorum Decreta.

Quocirca Confessario summa opus est prudentia, habitâ ratione qualitatis, & conditionis personæ, quare non imponet elemosynas pauperibus, nec jejunia iis qui opera manuum suarum vivunt, eandemque adhibebit cautionem in cæteris Pœnitentiæ operibus præscribendis.

Cavebit quoque sibi ab absolvendis peccatoribus publicis, aut scandalosis, aliter quàm ipsis publicas imponendo Pœnitentias, juxta magnitudinem criminum eorum, ut se corrigendo, publicum quoque reparent scandalum, cui occasionem dederunt, juxta Decreta Sacrosancti Concilii Tridentini, & ea quæ à nobis statuta sunt in primo & tertio Concilio Provinciali nostro: neque præsumet satisfactionis, & Pœnitentiæ opera publica, in alia secreta, & particularia commutare sine expressa licentia à nobis concessa.

a peccati commessi, come imponendo per li peccati carnali digiuni, vigilie, peregrinazioni, cilicii, & altri simili cose che possono macerare e mortificare la carne. Per il peccato dell'avaritia, oltre le debite restituzioni, imponga elemosina conforme alla facultà di ciascuno. Alla superbia & altri peccati spirituali, conviene l'oratione, con la quale humiliandosi innanzi a Dio, s'acquistano forze e vigore di resistere a simili peccati. Alla negligenza d'imparare le cose Cristiane, gl'imponga d'ascoltare le prediche, & andate almeno per certo tempo alle scuole della dottrina cristiana. A gl'indevoti e tepidi nelle cose della salute, gli imporrà il visitare e frequentare le Chiese, divini officii, e frequentare l'oratione. Alli bestemiatori particolarmente imponga grave penitenza, secondo la qualità della colpa, conformandosi alla disposizione de sacri Canoni, Decreti de Pontefici, Concilio Lateranense, & ordinatione de nostri Concilii Provinciali. Deve però il Confessore usar di prudenza, havendo riguardo alla qualità delle persone, non imponendo elemosine a poveri, ne ordinariamente a quelli che con le proprie fatiche si guadagnano il vivere digiuni: & havendo il medesimo riguardo nelle altre penitenze. Avertisca di non assolvere pubblici o scandalosi peccatori, senza ingionger loro publica satisfattione e penitenza proportionata al suo errore; accio che con la correctione loro sodisfaccino al scandalo dato, in conformità del Concilio di Trento, e di quello che è ordinato sopra di questo nel primo e terzo nostro Concilio Provinciale: Ne commuti le satisfattioni o penitenze publiche in altre secrete, senza havere da noi espressa facultà.

Scire quoque debent Confessarii, ut convenientem imponant Pœnitentiam, satisfactionem secundum Divum Thomam, sanctum Antoninum, & communiter Doctores, esse actum justitiæ. *Satisfactio, inquit S. Antoninus, est actus justitiæ, & ideo aequalitas quadam requiritur inter offensam & opus satisfactorium, quia justitia consistit in quadam aequalitate.*

S. Tho. sup. pl. q. 15. art. 1. in corp.
S. Ant. 3. part. tit. 14. cap. 20.

Sic v. g. qui omisit jejunare tres aut quatuor dies tempore quadragesimæ, deberet ad satisfaciendum Deo, tantumdem temporis post quadragesimam jejunare. Qui carnem comedit tempore vetito, tantumdem temporis deberet ab ea abstinere, cum licitum est

carnem manducare ; qui inebriatus est aut peccavit contra temperantiam , abstinere à vino, aut jejunare tantumdem temporis.

Conc. To-
let. an. 653.
Can. 9.

Octavum Concilium Toletanum præceperat Pœnitentiam multò longiorem in similibus casibus, ait enim : *Quisquis sine inevitabili necessitate, atque fragilitate & evidenti languore, seu etiam impossibilitate ætatis, diebus quadragesimæ, esum carniùm præsumpserit attentare, non solum reus erit resurrectionis Dominicæ, verùm etiam alienus ab ejus diei sancta Communione ; & hoc illi cumuletur ad pœnam, ut ipsius anni tempore ab omni usu carniùm absteineat gulam, quia sacris diebus abstinentiæ oblitus est disciplinam.*

Qui peccavit ex superbia, debet se exercere in operibus humiliantibus, quæ parem, proportionem servatâ, confusionem causent ; & ita de reliquis peccatis, juxta id quod dicitur Apocalypsis 18. *Quantùm glorificavit se, & in deliciis fuit : tantùm date illi tormentum & luctum.*

Quæst. 9. Confessores possunt-ne abstinere, ab imponendis satisfactionibus convenientibus tempore Jubilæi ? Videtur enim indulgentias fore inutiles, si peccatores semper tenerentur exequi satisfactiones peccatis convenientes & proportionatas ?

Resp. In nullo legimus Concilio, in nullo Ecclesiæ Patre, quod Jubilæum, aut quæcumque alia indulgentia eximat Confessores ab onere injungendi Pœnitentias salutares, ac qualitati criminis, & facultati Pœnitentium convenientes.

Concil. Tri-
dent. sess.
14. cap. 8.

Unde semper ejusmodi satisfactiones imponi debent. Primò quia, ut diximus ex Concilio Tridentino : *Procul enim magnopere à peccato revocant, & quasi freno quodam coërcent hæ satisfactoriæ*

satisfactoriæ pœnæ , cautioreſque & vigilan-
tiores in futurum pœnitentes efficiunt. Proin-
deque gravem Confessor injuriam facit pœni-
tenti ſuo , ſi non conferat illi tam ſalutare re-
medium , quo eum revocet à peccando , hoc
prætextu , quod per indulgentiam , obtinet
omnis Pœnitentiæ debitæ relaxationem.

Secundò , quia Eccleſia non videtur velle ea
tollere , quæ à ſanctis Scripturis , Conciliorum
Decretis , ac Patrum ſententiis præcipiuntur,
qui , ut optimè notavit S. Carolus , obligant
peccatores ut dignos Pœnitentiæ fructus fa-
ciant , & ad Deum ſe convertant in jejunio,
fletu , & planctu : Quare ut ait idem Archie-
piſcopus : *Parochus videbit* , ne pro peccatis
gravibus leviffimas Pœnitentias imponat : id
quod & Confessoribus & pœnitentibus pericu-
loſum eſt : cum id à ſacris Litteris , & à Con-
ciliorum Decretis , & à ſanctorum Patrum
ſententia alienum ſit : nam divinæ Litteræ , ab
iis qui Pœnitentiam agunt , hoc eſſagitant , ut
fructus dignos Pœnitentiæ faciant , utque ad
Dominum convertantur , in jejunio , fletu &
planctu. Et verò qui peccatis gravibus leves
quosdam Pœnitentiæ modos imponunt , hi,
Canon inquit , *conſuunt pulvillos , ſecundùm
Propheticum ſermonem , ſub omni cubito ma-
nus , & faciunt cervicalia ſub capite univer-
ſe ætatis , ad capiendas animas*. Imò Conci-
lium Tridentinum docet , alienorum peccato-
rum participes fieri eos Confefſores , qui dum
cum pœnitentibus indulgentiùs agunt leviffima
quædam opera pro graviffimis delictis injun-
gunt.

Ipfî etiam ſummi Pontifices in Bullis Jubi-
læi aſſerunt , ſe indulgentias conferre , *Verè
pœnitentibus & confefſis , vel qui verè pœni-
tebunt , & conſitebuntur* , ut patet ex Bulla

S. Carol.
Actorum.
p. 4. de
modo im-
ponendæ
Pœnitent.
pag. 23.

Bonifacius
VIII. In Bul-
la Jubilæi ,
quæ incipit :
Antiquorum.

primi Jubilæi concessi à Bonifacio VIII. quæ incipit : *Antiquorum*.

Paulus II. in Bulla reductionis Jubilæi, quæ incipit : *Ineffabilis*,
 ,, quæ incipit *Ineffabilis*, addit : *Vt mortis hu-*
 ,, *jus & damnationis* detrimenta evitent, his
 ,, atque aliis meritoriis operibus peccata sua om-
 ,, ni ex parte studeant expiare, ut saltem per
 ,, hæc remedia, atque remissionum & indulgen-
 ,, tiarum largitionem hujusmodi, quibus Chris-
 ,, ticolas omnes veluti datâ manu ad salutem
 ,, perpetuam invitamus, ac Sanctorum eritis
 ,, & intercessionibus adjuti, ad æternam merca-
 ,, mur beatitudinem pervenire.

S. Carol. Ac- Epistola, quam scripsit ad instructionem po-
 tor. part. 7. pulorum Diœcesis Mediolanensis, de modo
 Per il Santo quo se gerere deberent, ut Jubilæum anni
 Giubileo. sancti consequerentur, eos monet, *ut non so-*
 ,, *lum Romam* adeant, & Ecclesias Jubilæo as-
 ,, signatas visitent, sanctorumque reliquias; ve-
 ,, rum etiam ut harum Ecclesiarum visitationi,
 ,, veram adjungant Pœnitentiam, ita ut hoc iter
 ,, conficiant in gratia Dei, tantaque cum carnis,
 ,, & sensuum mortificatione, ut ea prodesse va-
 ,, leat in satisfactionem peccatorum.

a questo dovete congiunger vera e perfetta penitenza, di mo-
 do che facciate questo viaggio in grazia di Dio, e con tal mor-
 tificatione della carne e sensi vostri, che serva anco per la
 satisfactione delli vostri peccati.

Quod quidem declarat, sanctum hunc Ar-
 chiepiscopum manifestare voluisse populo suo,
 unumquemque eniti debere misericordiam Dei
 promereri bonis operibus, & Jubilæi indul-
 gentiam intueri, non tanquam occasionem ne-
 gligendæ Pœnitentiæ, sed tanquam medium
 quod supplere possit impotentia & infirmitatis
 nostræ defectus, nosque juvare, ut plenam iustitiam

tegramque pro peccatis nostris Deo satisfactionem exhibeamus.

Illi igitur, qui verè cupiunt esse dispositi ad accipiendas indulgentias, debent, ut Ecclesiæ puræ intentioni respondeant, sese excitare ad sinceros Pœnitentiæ motus, operam dare, ut ante actæ vitæ peccata purgent, secundùm vires suas, vero sinceroque studio, illius Apostoli ad Galatas dicti recordantes: *Nolite errare, Deus non irridetur*: & tunc licet satisfactionum, satis constantiæ, ipsis non suppeteret ut ex toto implerent quod requiritur ad peccatorum satisfactionem, Ecclesia, quæ rationem habet bonæ eorum voluntatis, & fragilitatis miseretur, supplet per exhibitas indulgentias eorum defectus, ut divinæ justitiæ perfectè satisfacere valeant, quod per sua bona opera, præstare minimè prævalent.

Id agnovit S. Cyprianus sermone de lapsis dum ait: *Pœnitenti operanti, roganti potest clementer ignoscere, potest acceptum ferre, quidquid pro talibus & petierint Martyres, & fecerint Sacerdotes.*

Et legimus in Historia Ecclesiastica, quam conscripsit Cardinalis Baronius ad annum Christi 1073. nu. 61. Gregorii VII. anno 1. *Cùm autem Lincolnienſis Episcopus suis litteris ab eodem summo Pontifice petiisset suorum peccatorum absolutionem, quam usitatori voce indulgentiam appellamus, eam his verbis impendit: Absolutionem præterea peccatorum tuorum sicut rogasti, autoritate principum Apostolorum Petri & Pauli fulti, quorum vice, quamvis indigni fungimur, tibi mittere dignum duximus; si tamen bonis operibus inhærendo, commissos excessus plangendo, quantum valueris, corporis tui habitaculum Deo mundum templum exhibueris. Ut appa-*

E ij

Ad Galat.
cap. 6.

Cardinalis
Baronius.
Annal. Tom.
11. ad Ann.
1073, nu. 61.

reat sedis Apostolica indulgentias illis communicari, qui quantum suppetunt vires, bene operari non pratermittunt; non autem ignavis, otiosis, ac negligentia torpescantibus.

Cardinalis
Denoff. In
Instruct. Pas-
torali. pag.
220.

Guardatevi dall'abuso ch'intro-
ducono certi Confessori, i quali nel tempo di Giubileo, e nell'occasione d'indulgenze plenarie, col pretesto che queste, adempite letteralmente le opere enunziate nelle concessioni de sommi Pontefici, rimettono colla colpa tutta la pena, impongono a gravissimi peccatori leggerissime penitenze; perche tale pratica è contraria alla mente della Santa Chiesa, la quale vole benfi aiutare i suoi

Idcirco Eminentissimus Cardinalis Denoff desiderat, ut Confessarii vitent omnino abusum quem aliqui introducunt, dum in tempore Jubilæi, aut indulgentiæ alicujus plenariæ, sub prætextu, quod si ad litteram adimpleatur operæ præscriptæ in Bullis Pontificiis, remittitur non solum culpa, sed etiam pœna peccatis debita, imponunt magnis peccatoribus levissimas Pœnitentias; quia scilicet hæc praxis contraria est intentioni Ecclesiæ, quæ vult quidem adjuvare filios suos, ut per indulgentias possint satisfacere pro pœnis debitis, quas aliqui non possunt omnino persolvere, aut propter debilitatem virium, aut propter brevitetatem vitæ, aut certè quia vix aliquando pœnitentias peccatis convenientes impleverunt; sed Ecclesia non intendit dispensare à lege divina, quæ ad fructus dignos Pœnitentiæ faciendos obligat, aut pigritiam seu negligentiam inspirare, in exercendis operibus satisfactoriis tantoperè in sacra Scriptura, & à sanctis Patribus commendatis.

Unde in Concilio Tridentino declaratur, quod *neque verò securior alia via in Ecclesia Dei unquam existimata fuit ad amovendam imminentem à Deo pœnam, quam ut hac pœnitentia opera homines cum vero animi dolore frequentent.* Eadem Ecclesiæ mens manifestatur in multis Bullis Pontificiis, in quibus summi Pontifices exprimunt, se indulgentias elargiri *verè pœnitentibus*: quæ clausula sinceram omnium peccatorum detestationem, firmum non peccandi propositum, & voluntatem congruè Deo satisfaciendi importat. Equidem

si ita dispositus sit peccator, & juxta vires conetur Divinæ justitiæ satisfacere: tunc Ecclesia, veluti pia mater, eum indulgentiis adhibitis adjuvat, ut possit debita omninò persolvere, si plenariæ sunt, aut aliquam partem si limitata.

Quapropter aliquando fieri potest ut indulgentias plenarias non omnes illi plenè consequantur, qui deposito peccatorum affectu, conditiones præscriptas ad litteram impleverunt; quia scilicet non omnes æqualis summæ debitores sunt, nec omnes æqualiter conati sunt debita minuere: & superior indulgentias concedens dictas circumstantias saltem habitualiter attendit & ponderat.

Hæc est S. Bonaventuræ doctrina: *Indulgentia, inquit, quantum est ex potestate dantis, tantum valent, quantum promittunt. . . . non tamen cuilibet valent tantum, nec æqualiter omnibus; sed secundum existimationem ejus, quam habuit vel habere debuit, qui indulgentiam fecit: quam non oportuit exprimere, quia omnes fideles debent illud in corde præsupponere, quod dona & miserationes sancti Spiritus donentur cum aquo libramine.*

Illud etiam inferri potest ex aliquibus summorum Pontificum constitutionibus, in quibus hanc esse illorum intencionem expressè declararunt. Ita videtur in Constitutione Bonifacii VIII. in qua promulgans indulgentiam Jubilæi universalis, ita loquitur: *Vnusquisque tamen plus merebitur, & indulgentias efficacius consequetur, qui Basilicas ipsas amplius, & devotius frequentabit.* Et in Constitutione, quam Innocentius IV. in Concilio Lugdunensi edidit, dum concedit indulgentiam plenariam iis, qui aliquid pro belli sacri expensis erogabunt, exprimit quod quisque hanc

figli, per mezzo dell'Indulgenze, a soddisfare per le pene incorse, le quali alcuni non possono finire a pagare per la debolezza delle forze, altri per la brevità della vita, molti non haveranno fatte penitenze proportionate a i loro peccati; Ma non intende già dispensarli dalla legge divina, che gli oblige a fare frutti degni della penitenza: ne rendergli pigri e negligenti nell'esercizio delle opere sodisfattorie tanto raccomandate e nelle sagre Scritture, e da Santi Padri. Perciò il Concilio di Trento dichiara, non essere stata mai nella

Chiesa strada piu sicura per sottrarsi da i castighi de quali Iddio minaccia i peccatori, che d'effercitarsi spesso in simili opere di penitenza, accompagnandole con sentimento di vero dolore. Dichiarano questa mente della Chiesa molte Bolle dell'indulgenze concessa da sommi Pontefici, nelle quali essi dicono, concederle verè poenitentibus, la quale clausula importa la sincera detestazione di tutti peccati, al fermo proponimento di non peccare, e la volontà di dare a Dio soddisfazione congrua: trovandosi il peccatore in tale disposizione, e facendo col

indulgentiam lucrabitur, *juxta quantitatem subsidii, & devotionis affectum.* Et ita hi Pontifices indicant, indulgentias plenarias fideles lucrari, *juxta mensuram operum Pœnitentiæ, & devotionis fervorem, quibus peccatorum debita minuuntur.*

Hæc est Cardinalis Cajetani opinio, qui relatâ supradicta formulâ verè poenitentibus, adhibitâ à summis Pontificibus, asserit, *indulgentias non consequi poenitentes negligentes; sed poenitentes sollicitos, qui soli sunt verè poenitentes.* Deinde exponit hujus opinionis prærogativas, *juxta quam, solvuntur omnes quæstiones tam de nimis largo Dei foro, quàm de omittendis suffragiis pro plenariè absolutis in morte: quàm de admiratione sapientum, & oblocutionibus detrabentium: & excitantur fideles ad Pœnitentiæ opera. Nec aliquid adimitur efficacia indulgentiarum, sicut nihil adimitur efficacia Sacramentorum, ex hoc quod oportet accedentes ad illa esse benè dispositos, si fructuosa sibi esse volunt. Soli siquidem indigni indulgentiâ, ab illius fructu juxta hunc dicendi modum excluduntur.*

Ecclesia etiam nunc indulgentiarum thesauros, cum eadem intentione dispensat, idcirco dum concedit Jubilæos, imponit semper opera ex natura sua satisfactoria, ut sunt jejunia, eleemosynæ, orationes, & Ecclesiarum visitationes; & dum alias indulgentias plenarias elargitur, obligat ad recipiendum Sacramentum Pœnitentiæ, & ad implendam operam pœnalem præscriptam, ut ita modum suggerat fidelibus lucrandi tales indulgentias, aut dando complementum cum his operibus, satisfactioni jam inceptæ, aut supplendo quod deest pœnitentiarum defectibus, exercendo opera pœnitentialia in Bullis præscripta, &

dolendo de peccatis cùm extraordinario fervore.

Cùm igitur hæc opinio Ecclesiæ menti magis conformis videatur, cum S. Bonaventura concludendum est: *Ideo sanum consilium est, quòd homo semper pœniteat.* Idem sentit sanctus Thomas, & in praxi omninò in Confessione sequendus est, dum dicit: *Consulendum est eis, qui indulgentiam consequuntur, ne propter hoc ab operibus Pœnitentiæ inunctis abstineant; ut etiam ex his remedium consequantur, quamvis à debitis pœnæ essent immunes; & præcipuè quia quandoque sunt plurimum debitores quàm credant.* Cardinalis Bellarminus in eodem S. Thomæ sensu loquitur, dum ait: *Omninò sic accipiunt prudentes Christiani Pontificias indulgentias, ut simul etiam studeant dignos fructus ferre, ac pro suis peccatis Domino satisfacere.*

Indulgenze plenarie non dà tutti che hanno deposto l'affetto a i peccati, & adempite letteralmente le condizioni prescritte, si guadagnino pienamente; perche non tutti hanno l'istessa quantità de debiti a pagare, ne tutti hanno fatti i medesimi sforzi a diminuirgli; alle quali cose il Superiore che le concede hà sempre riguardo habitualmente: è dottrina di san Bonaventura. in 4. sent. dist. 20. quest. 6. in fine. Cio si raccoglie da alcune Costituzione de sommi Pontefici, nelle quali hanno espressamente dichiarato essera tale la loro intentione: l'habbiamo in quella di Bonifacio VIII. ove promulgando l'Indulgenza del Giubileo universale, così parla: *Vnusquisque tamen plus merebitur, & indulgentiam efficacius consequetur, qui Basilicas ipsas amplius & devotius frequentabit.* E nella Costituzione d'Innocenzo IV. publicata nel primo Concilio di Lione, colla quale concedendo l'Indulgenza plenaria a chi contribuirà per le spese della guerra santa, dice che ognuno la guadagnerà, *juxta quantitatem subsidii, & devotionis affectum.* Con che ci danno ad intendere, che l'Indulgenze plenarie si guadagnino col riguardo si alle opere penitenziali frequentate, come al fervore della divozione, con che si vâ scemando l'obbligo della sodisfazione. Del medesimo sentimento è il Cardinale Gaetano, il quale dopo haver citata la già accennata formola usata da sommi Pontefici: *Verè pœnitentibus, dice, indulgentias, &c.*

fervore le sue parti per sodisfare alla divina giustizia, viene la Chiesa, quale madre pietosa, in ajuro collo sborso delle Indulgenze, acciò finisca di pagare i suoi debiti, colle plenarie tutti, colle limitate la porzione corrispondente. Ondè si danno caso, che le in-

Tract. 10. *De suscipientibus Indulgentias.* quæst. 1. Seguita la Chiesa anche hoggi a dispensare i tesori delle Indulgenze con l'istessa intenzione di prima; mentre concedendo i Giubilei, impone ella opere di natura sua soddisfattorie, come sono i digiuni, le limosine, l'orazione, e la visita delle Chiese; e compattando altre indulgenze plenarie, impone l'obbligo di ricevere il Sacramento della penitenza, col fare l'opera penale prescritta; per dare con cio modi a fedeli di guadagnare tal' Indulgenze, ò col compire con esse la soddisfazione già avanzata, ò col supplire alle passate impenitenze, praticando le opere penitenziali ingiunte dalla Bolla, e dolendo de peccati con un fervore straordinario. Dunque già che questa opinione pare più conforme alla mente della Chiesa, conchiudiamo con san Bonaventura: Ideo sanum est consilium quod homo semper pœnitcat. Dell'istesso parere è San Tomaso, che dourete ordinamente metter in prattica nel confessionario. La dottrina del Cardinali Bellarmino è uniforme all'accennata al Dottor Angelico. Lib. 1. *De Indulgentiis.* cap. 12. ad 5. *Omnino, afferma quel porporato, Sic accipiunt prudentes Christiani Pontificias indulgentias, ut simul etiam studeant dignos fructus ferre, ac pro suis peccatis Domino satisfacere.*

Quæst. 10. Potest-ne absolvi Pœnitens, qui recusat Pœnitentiam sibi rationabiliter impostam, quamque potest implere, dicens se pro peccatis suis in Purgatorio satisfacturum?

Resp. Certum est, eum absolvi minimè posse. Primò, quia frustra Tridentina Synodus præcepisset omnibus Sacerdotibus, ut imponant satisfactiones gravitati criminis convenientes, nisi velint alienorum peccatorum participes fieri, si pœnitentes, absque justa causa, tolerabilem Pœnitentiam recusare possent.

Secundò, quia ex eodem Concilio Tridentino: *Constat enim, Sacerdotes iudicium hoc incognitâ causâ exercere non potuisse: neque æquitatem quidem illos in pœnis injungendis servare potuisse, si in genere duntaxat, & non potiùs in specie, ac sigillatim sua ipsi peccata declarassent.* Hinc evidens est, juxta Concilium, eum absolvendum non esse, qui renuit

Concil. Tri.,
dent. sess.
14. cap. 5.

»
»
»
»

De Sacram. Pœnit. Cap. VII. 105

acceptare Pœnitentiam peccatis suis convenientem ; quia tunc non servaretur æquitas , cui tamen servandæ studere debent Confessarii , cum Judices sint , ut habet dictum Concilium.

Accedit autoritas S. Gregorii qui ait : *Quid prodest confiteri flagitia , si Confessionis vocem non sequitur afflictio Pœnitentiæ ? tunc namque benè conversum peccatorem cernimus , cum dignâ afflictionis austeritate delere nititur , quod loquendo confitetur : Ac proinde cum Confessor absolvere nequeat Pœnitentem , nisi cum locus est credendi , ipsum verè conversum esse , sequitur eum absolvendum non esse , qui recusat Pœnitentiam sibi justè impositam ; quia tunc , ex S. Gregorio , Confessarius non potest rectè judicare , eum esse verè conversum.*

S. Greg. lib. 6. in cap. 14. 1. reg.

Quod confirmari quoque potest autoritate Concilii Carthaginensis relati in Canone his verbis : *Is qui Pœnitentiam in infirmitate petit , si casu , dum ad eum Sacerdos invitatus advenit , oppressus infirmitate obmutuerit , vel in phrenesim versus fuerit ; dent testimonium qui eum audierunt , & accipiat Pœnitentiam . Si supervixerit , admoneatur petitioni suæ satisfactum , & subdatur statutis Pœnitentiæ legibus , quamdiu Sacerdos qui Pœnitentiam dedit , probaverit . Quod quidem satis declarat , rem esse prorsus alienam ab Ecclesiæ consilio pœnitentem absolvere , qui impositam sibi meritò Pœnitentiam complere negat , licet possit ; quoniam vult Ecclesia , ut pœnitens qui pro infirmitate implere non potuit Pœnitentiam , ei satisfacere teneatur , ubi primum poterit id præstare.*

Can. 13. quæ. 26. q. 6.

His addere possumus autoritatem Reverendi Patris Gaspardi Loarte Societatis Jesu

quamquam enim decisiones meas, confirmarentur statui sanctorum Doctorum auctoritate, contra promissam fidem nihil me facturum credidi, cum doctum hunc piumque Jesuitam laudavi, qui scientia & pietate sua meruit à D. Carolo proponi tanquam exemplar Confessariorum, cujusque libros in hunc finem edi jussit Actorum p. 4. in privatis Confessariorum monitis ad Jubilæum deputatorum.

Caspar. Loarte. De Instructione Confessorum. cap. 9.

Quod si, inquit Pater Loarte, Confessarius tolerabilem imposuisset Pœnitentiam, neque tamen eam verè pœnitens admitteret, nec justa aliqua ex causa recusaret, etsi quidam putent nihilominus absolvendum, ne desperans abeat: ego tamen non absolvendum judicarem; quia qui sic affectus est, ad absolutionem consequendam non est dispositus, eritque melius ut malè contentus quàm deceptus abscedat. Quoniam ut ait S. Gregorius in Synodo Romana relata in Canone: Falsas pœnitentias dicimus, quæ non secundum auctoritatem sanctorum Patrum, pro qualitate criminum imponuntur.

Can. Falsas. De Pœnit. dist. 5.

Quæst. II. Potest-ne Confessarius commutare Pœnitentiam impositam ab altero Confessore, quando tolerabilis, seu rationabilis est?

Resp. Cerrum est, primò non posse Confessorem immutare Pœnitentiam ab altero impositam, non cognitâ priùs conscientia pœnitentis, & cognitis peccatis, quibus motus est talis Confessor ad illam Pœnitentiam injungendam; quia, ut ait Concilium Tridentinum: Constat enim Sacerdotes judicium hoc, incognitâ causâ, exercere non potuisse; neque a quietatem quidem illos in pœnis injungendis servare potuisse, ut de factò tenentur.

Sess. 14. cap. 3.

De Sacram. Pœnit. Cap. VII. 107

Secundò, si Confessarius causâ cognitâ Pœnitentiam mutet, id cautè admodum, & prudenter facere debet, & propter graves causas.

Ut enim ait S. Raymundus: *Ad illud quod quaeritur utrum Sacerdotes possint facere commutationes jejuniorum, vel alterius satisfactionis, ad petitiones ipsorum pœnitentium: Credo breviter quod sic, dum tamen discretè, & propter causam, & circa subditos suos; aliàs non.* Quod tamen fieri debet in Pœnitentiæ Tribunali postquam Confessionem pœnitentis audivit.

S. Raymundus. lib. 2o. §. 66o.

Quæst. 12. Quomodo se gerere debet Confessarius in impositione satisfactionum erga illos, qui lapsi in ingentia crimina, ferè nullam de iis Pœnitentiam egerunt, quia Confessores, quos adierunt, numquam injunxerunt satisfactiones gravitati criminum convenientes, sed tantùm preces aliquas recitandas imposuerunt?

Resp. Cùm mollis indulgentia, aut ignorantia Confessorum, qui non imponunt pœnitentias congruas, & salutare, non eximat pœnitentes, quominùs sibi metipsis convenientes imponant, ut supra probavimus, sequitur quod Confessarius, qui tenetur salutem pœnitentis studere, debet satisfactiones convenientes imponere, non solùm peccatis, quæ post ultimam confessionem admisit, sed etiam illis, quæ jam confessus fuerat, quando ex ejus confessione novit ab illo, licèt in immania lapsa flagitia, convenientem Pœnitentiam peractam non fuisse.

Ratio est, quia, ut ait S. Gregorius: *Pœnitentes, qui admissa deserunt, nec tamen plangunt, non jam sibi relaxatas æstimare debent culpas; quas etsi agendo non multiplicent, nullis tamen scitibus mundant: neque*

S. Gregorius in Pastoralibus, p. 3. admonitione 34.

enim qui contumelias irrogat, si solummodo
 tacuerit, satisfecit; cum profecto necesse sit,
 ut verba præmissæ superbæ verbis subjunctæ
 humilitatis impugnet. Ita & cum Deo delin-
 quimus, nequaquam satisfacimus, si ab ini-
 quitate cessamus, nisi voluptates quoque, quas
 dileximus, è contrariò lamentis appositis in-
 sequamur. Hinc Paulus ait: *Et hæc quidem
 fuistis, sed abluti estis, sed sanctificati estis.*
 Nimirum illos emendatior vita sanctificat,
 quos per pœnitentiam abluens afflictio fletuum
 mundat. Hinc Petrus cum quosdam territos
 malorum suorum consideratione conspiceret,
 admonuit dicens: *Pœnitentiam agite, & bap-
 tizetur unusquisque vestrum.* Dicturus enim
 baptisma, præmisit Pœnitentiæ lamenta: ut
 prius aquâ se suæ afflictionis infunderent, &
 postmodum Sacramento Baptismatis sanarent:
 quâ igitur mente, qui transactas culpas flere
 negligunt, securi vivunt de venia? quando ipse
 summus Pastor Ecclesiæ, huic Sacramento
 Pœnitentiam addendam credidit, quod pecca-
 ta principaliter extinguit.

*Quæst. 13. Quenam injungenda est Pœnitentia
 iis, qui mundi pompas sectantur, qui choreas
 frequentant, & aliis satanæ operibus delectantur?*

S. Carolus. 22
 De modo im-
 porende Pœ- 23
 nitentia. Act. 24
 R. 4.

*Resp. Ex S. Carolo, Mundi pompas, choreas,
 aliaque opera satanæ consecrantibus eam Pœ-
 nitentiam imponet, ut in hebdomada mandè
 certis diebus (id quod in singulos dies etiam
 faciendum esse gravissimè beatus Chryso-
 stomus monet) sanctâ meditatione sibi proposita,
 solemnem illam sponsonem, quam compa-
 tres in Baptismo sanctè fecerunt redintegrent,
 intimè Deum precando: in qua precatione fir-
 mo stabilique animi proposito statuunt, se
 Christo Domino adhaerere, renuntiareque ite-*

rum atque iterum sæculi pompis, operibus te-
nebrarum, & diabolo imprimis, cui se adver-
sarios esse, & professi sunt, & profitentur per-
petuò.

Quest. 14. Quænam injungenda est Pœni-
tencia iis, qui in prava mortalis peccati con-
suetudine versantur, cujusmodi sunt blasphe-
mia, imprecationes, obscœnitates, & simi-
liã?

Resp. Cùm, ut ait sanctus Antoninus, *Ex* S. Ant. r
tit. 9. cap. 27
S. 3.
perversa assuefactione vitiosus quasi repente
precipitetur, oportet, ut prudens Confessa-
rius de salute pœnitentis sollicitus, ipsi impo-
nat aliquam Pœnitentiam, quâ redire possit ad
cor, & reflectere ad id quod facit, statim ad-
missò peccato. v. g. blasphematoribus, ut os-
culentur terram, aut erogent aliquam elee-
mosynam, aut brevem aliquam recitent ora-
tionem, ut ait S. Carolus Actorum p. 4. vel
ut sibi linguam mordeant, & similia quoties
incidunt in peccata. Juvat etiã monere ut
peccator notet aliquo signo quoties blasphe-
maverit. v. g. Calculum in peram injiciendo,
nodum sudario nectendo, aut spingulam confi-
picio in loco ponendo, ut ita animadvertere
possit in privato conscientie examine, quod
singulis noctibus priusquam decumbat, facere
tenebitur, quoties in peccatum inciderit, &
toties Pœnitentiam sibi injungere debet, v. g.
digitum lucernæ seu Candelæ accensæ impo-
nere debet, ut ita pœnarum inferni recorde-
tur ad quas innumeri fuerunt dâmnati, qui vel
semel inciderunt in illud peccatum toties ab
ipso commissum, & pro quo ne digitum qui-
dem supra candelam tenere vellet, dùm *Ave*
Maria recitaret.

Ille modus procedendi, utile est ad hoc ut
pœnitentes magis ad sua opera attendant, &

NO TRACTATUS VI.

peccatorum suorum gravitatem agnoscant, & periculum cui se exposuerunt ex prava mortalis peccati consuetudine; quia alioquin peccata consuetudinis non multum afficiunt, praesertim cum multi alii cernantur, qui in huiusmodi peccatis versantur. *Peccata autem, inquit S. Augustinus, quamvis magna & horrenda, cum in consuetudinem venerint, parva aut nulla esse creduntur: usque adeo, ut non solum non occultanda, verum etiam jam praedicanda ac diffamanda videantur, quia ut alibi dicit idem S. Doctor: Omne peccatum consuetudine vilescit, & fit homini quasi nullum sit: obduruit, jam dolorem perdidit. Quod valde putre est, nec dolet; quod non dolet, non pro sano habendum, sed pro mortuo computandum est.* Vide quae diximus Tomo 1. Tract. 1. cap. 15. de habitu, & Tomo 4. Tract. 6. cap. 12. q. 2.

Tenentur praeterea Confessarii illis imponere satisfactionem gravitati criminis convenientem, juxta id quod adduximus supra ex Concilio Tridentino: *Habeant autem pra oculis ut satisfactio, quam imponunt, non sit tantum ad novae vitae custodiam, & infirmitatis medicamentum; sed etiam ad praeteritorum peccatorum vindictam & castigationem.*

Confessarius debet etiam interrogare poenitentem, ut peccati causam investiget, quo facilius possit ab eo recedere. v. g. si noverit poenitentem propensum ad blasphemiam, quia frequentat tabernas, aut ludum; ipsi imponere debet, ut praedicta absolute dimittat; neque enim, juxta leges Ecclesiae a nobis superius expositas, ac sacris Scripturis & Canonibus comprobatis, absolvi potest is qui a proximis peccandi occasionibus non vult poenitentem recedere.

S. Aug. in
Emchiridio.
cap. 80.

S. Aug. Serm.
17. nu. 3. in
editione no-
va Parisiensi.

Scifi 14. cap.
3.

De Sacram. Pœnit. Cap. VII. III

Utilissimum quoque est injungere peccatoribus ex habitu, cujuscumque sint status, seu conditionis, & iis præcipuè qui delicatiores sunt, aut aliàs parum dispositi ad exercenda opera corpori laboriosa, & ad acceptandam Pœnitentiam gravitati, & numero peccatorum convenientem, ut petant à Deo misericordiam per semihoram singulis diebus genibus flexis, quindecim dierum, aut mensis spatio; aut ut eo tempore recogitent pœnas inferni quas pro peccatis suis meruerunt, aut ut Deum rogent, ut sibi manifestet quam Pœnitentiam facere debeant ut se à pœnis futuri sæculi liberent. Hæc pœnarum seu satisfactionum genera imponi possunt rudioribus, & idiotis, quas aliquando teneantur implere ante absolutionis Beneficium.

Quæst. 15. Quomodo se gerere debet Confessarius erga pœnitentem, quem dimiserat propter peccatum ex habitu, aut prava consuetudine, quando iterum redit ad Pœnitentiæ tribunal?

Resp. Debet illum interrogare utrum incidit in eadem peccata? si cecidit, scire debet an remedia adhibuerit, quæ illi præscripserat, quoties idem peccatum admitteret? quod si pœnitens non adhibuerit illud remedium quoties peccavit, debet ipsum dimittere absque absolutione, illi interim repræsentans in Spiritu lenitatis & charitatis, injuriam quam facit animæ suæ, nolens seriam operam dare, ut eam liberet à morte æterna, ad quam damnatur per peccatum, cum id tam facile possit.

Si verò pœnitens diligenter applicuit remedium, & tamen in peccatum incidit, quamvis minus frequenter, debet Confessarius illi animum facere, ostendens quod, Dei aspiran-

III TRACTATUS VI.

te gratiâ , incipit peccatum dimittere , in quod non cecidit nisi semel aut bis qualibet hebdomada , cum assueverit prius illud committere sæpius in die ; deinde illi representare debet , eodem semper charitatis Spiritu , quod cum peccatum altas egerit in ejus anima radices , nequit ipsum omninò evellere , nisi sibi magnam vim inferat.

Et quia Confessarius non parùm auctoritatis sibi comparat in pœnitentis animum , posset ab ipso petere , vellet-ne aliam exequi pœnitentiam præter jam impositam , quam expertus est sibi salutarem admodum fuisse ; & ita suaviter eniti pœnitentem graviori quidem Pœnitentiæ subdicere , quia prima , peccandi habitum penitus extirpare non potuit , & quia pœnitens ipse majores vires acquisivit vim sibi inferendo , fortius & efficacius remedium potest sustinere. *Ut juxta S. Augustini mentem,*

S. August. in
Evan. Joan.
Expositio.
Tract. 49.

violentia pœnitendi cedat consuetudo peccandi.

Videtur tamen , quod nondum deberet illum absolvere , cum non deprehendat in pœnitente , unam ex dispositionibus necessariis , juxta Concilium Tridentinum , nempe cessationem à peccato ; neque enim dici potest , quod ille cessavit à peccando , qui cecidit in idem peccatum , quamvis rariùs , quemadmodum nec Medicus diceret , eum feбри omninò carere , qui continua feбри laboraret , quando commutata est in tertianam seu quartanam , sed tantùm eum minùs frequenter laborare.

Æquum foret , ut absolutionem differret , donec per tempus notabile à peccando abstinisset , quod tempus diuturnius esse debet , prout consuetudo diuturnior fuerit. Hoc autem solùm intelligendum est de peccatis , quæ committuntur cum plena deliberatione , non

De Sacram. Pœnit. Cap. VII. 113

verò de iis, ad quæ quis impellitur ex impetu inconsiderato.

Sed ut ait Eminentissimus Denoff, majus damnum oritur ex Confessariis, aut ignaris, aut certè negligentibus; qui scilicet non curantes procurare, & exigere à pœnitentibus veram motum emendationem, illos in peccatis vivere sinunt, cum ipsius etiam Religionis Christianæ dedecore, & evidenti damnationis periculo.

i Confessori, ò ignorantì, ò negligentì; i quali non curandosi d'effiggere da i loro penitenti, con sacerdotale fortezza, l'effettiva emendazione de costumi, gli lasciano vivere frà i peccati, col diseredito della Religione cristiana, e coll'evidente pericolo d'idannarsi.

Quæst. 16. Quomodo se gerere debet Confessarius, quando pœnitens aliquod commisit peccatum publicum?

Resp. Tenerur omninò Pœnitentiam publicam peccato convenientem imponere, eamque solus Episcopus in privatam commutare potest, propter aliquam justam causam. Hæc disciplina omnibus retrò sæculis in Ecclesia viguit, ut habet Catechismus Concilii Tridentini his verbis: *Sapientissimè illud ab Ecclesia observatum est, ut cum ab aliquo publicè flagitium commissum esset, publica etiam Pœnitentia ei indiceretur, ut cæteri timore perterriti deinceps peccata diligentius vitarent, quod etiam in occultis criminibus quæ graviora essent interdum fieri solebat. Sed, ut diximus, in publicis hoc perpetuum fuit, ut qui ex commiserant, antequam publicam Pœnitentiam suscepissent, non absolverentur.*

Id perpetua constat traditione, ejusque usum Concilium Tridentinum solemniter confirmavit his verbis.

Apostolus monet, publicè peccantes, palam

Cardinalis Denoff. In Instruct. Pastoralis. in princ.

Siamo rimasti persuasi, ch'il maggior male provenga da

Catechif. Conc. Trident. part. 2. De Sacram. Pœnitentia. n. 2.

cc 91

cc

cc

cc

cc Conc. Trid.

dent. sess. 24. de Re- form. cap. 8. » esse corripandos. Quando igitur ab aliquo publicè & in multorum conspectu crimen commissum fuerit, unde alios scandalo offensos commotosque fuisse non sit dubitandum: huic condignam pro modo culpæ Pœnitentiam publicè injungi oportet, ut quos exemplo suo ad malos mores provocavit, suæ emendationis testimonio ad rectam revocet vitam; Episcopus tamen publicæ hoc Pœnitentiæ genus in aliud secretum poterit commutare, quando ita magis judicaverit expedire.

Conc. Me- diol. 1. tit. De Pœnitentia. » Item decrevit S. Carolus in Concilio Me- diolanensi 1. his verbis: *Idem Confessores, quemadmodum à sancta Tridentina Synodo jussum est, publicè peccantibus, publicam Pœnitentiam imponant: neque illud Pœnitentiæ genus, nisi datâ ab Episcopo facultate secretâ, aliâ pœnâ commutare audeant.*

S. Carol. Ac- tor. part. 4. » Sanctissimus hic Cardinalis idem renovavit salutare Decretum multis aliis in locis Con- ciliarum, & Actorum suorum. In Concilio Me- diolanensi 3. & 5. Actorum p. 3. tit. *capita in quibus, si opus erit, cogendi Regulares. Ne relaxent*, inquit, *publicam Pœnitentiam sine Episcopi consensu.* Actorum p. 4. Prohibet Pa- rochis in sua D'œcesi, ne quemcumque ad Sacram Communionem qui in publicum ali- quod insigne peccatum inciderit, priusquam publicè scandalum reparaverit, malumque quod dedit exemplum publicè correxerit, li- cet afferat certa testimonia, quæ fidem face- rent, eum à pœnitentiariis nostris esse absolu- tum, aut à quocumque alio Confessario etiam regulari, nisi Parocho constet, Episcopum publicam Pœnitentiam, in secretam commu- tasse.

zieri nostri ò altri Confessori, etiam Regulari: ne meno am- metta quelli che fossero obligati, secondo gli ordini del Con-

De Sacram. Pœnit. Cap. VII. 115.

cilio di Trento, ò de nostri Sinodi Provinciali, ò de sacri Canon, a far penitenza publica, ovvero anco solemne, per qualche delitto commesso pubblicamente in conspetto di molti, donde altri fossero commossi e offesi per il scandalo: dovendo simili persone fare pubblicamente condegna penitenza secondo la qualità della colpa, accio che rivochino alla retta via quelli che col suo esemplo hanno provocati al male; eccetto però se gli constasse che questa sorte de penitenza gli fosse stata commutata da noi in altra.

Idem quoque constitutum fuit à Concilio Provinciali Genuensi anno 1574. tit. *De Pœnitentia*; Et in Concilio Syontino Manfredonia habito anno 1567. tit. *De Pœnitentia*: ubi hæc habentur: *Et quoniam sacro Concilio Tridentino cautum est, publicis peccatis publicam infligi pœnam, ea propter publicam in privatam convertere non audeant: id quod Episcopis tantum, aut eorum permissu licere volumus.*

Denique id ipsum præscribit Concilium Burdigalense tit. 12. *De Pœnitentia*. Concilium Bituricense tit. 2. Can. 2. Concilium Rothomagense anno 1581. Rhemense anno 1583. Concilium Turonense anno 1543. Concilium Aquisense anno 1585. Hæc inquam omnia Concilia publicam præcipiunt Pœnitentiam pro peccatis publicis, caventque ne Confessarii, eam in secretam commutent; adeo ut asserere possimus, vix ullam esse partem disciplinæ Ecclesiasticæ, aut fortiùs, aut solidiùs stabilitam.

Unde Rituale Romanum de Sacramento Pœnitentiæ, ait: *Ne absolvat eos, qui publicum scandalum dederunt nisi publicè satisfaciunt, & scandalum tollant.* Idem etiam Rituale Romanum de Sacramento Eucharistiæ loquens hæc habet: *Arcendi autem sunt à sacra Communionem publicè indigni, quales sunt excommunicati, interdicti, manifestèque*

infames, ut meretrices, concubinarij, sceneratores, magi, blasphemi, & alij ejus generis publici peccatores, nisi de eorum Pœnitentia, & emendatione constet, & publico scandalo prius satisfecerint.

Quæst. 17. Possunt-ne simplices Confessarii propria authoritate imponere pœnitentias publicas, non consulto Episcopo Diœcesano?

Resp. Ut huic quæstioni satisfaciamus, supponendum est dividi posse pœnitentias publicas in solemnes, & simpliciter publicas. Pœnitentia solemnis ea dicitur quæ solemniter ab Episcopo indicitur die Cinerum, quo die de Ecclesia pœnitentes ejiciuntur, usque in diem in Cœna Domini, ut præscribitur in Rituali Romano publicato à Clemente VIII. anno 1595. p. 3. tit. *De Expulsione publicè pœnitentium ab Ecclesia, in feria 4. Cinerum.* Cùm hæc Pœnitentia solemnis imponi possit à solo Episcopo, simplices Confessores eam injungere facultatem non debent: verumtamen pœnitentes hortari possent, ut se Episcopo sistant, ad eam ab ipso recipiendam, si compertum haberent Episcopum eam aliis pœnitentibus imponere velle, ineunte Quadragesimâ.

Quantùm verò ad Pœnitentiam publicam, sed non solemnem, constat non modò ab omnibus Confessariis imponi eam posse suis pœnitentibus, iis in Diœcesibus, in quibus impositio hujusmodi satisfactionum publicarum expressè non est Episcopo reservata, verùm etiam præceptam esse à Concilio Tridentino; ut vidimus in quæstione præcedente. Nihilominus tamen in casu quodam extraordinario, ubi Confessarius dubitat, de publica Pœnitentia à se imponenda, seu qualem publicam Pœnitentiam possit imponere, consulat prudenter Episcopum necesse est, ut egregiè traditum est

De Sacram. Pœnit. Cap. VII: 117

in excellenti Instructione typis edita anno 1661. Gallico idiomate ab Illustrissimo Præsule Felici Vialard Episcopo Catalaunensi super Marnam.

Ecclesiastica disciplina, inquit, *qua peccatores* publicos, publicæ subjicit Pœnitentiæ, ut sanctissimè fuit ab Apostolis stabilita, ita à Patribus omnibus & Conciliis recepta, etiam in sæculo præterito à Concilio Tridentino instaurata, à summis Pontificibus sanctisque deinceps sequentibus Præsulibus, & præsertim à S. Carolo cum insigni utilitate populorum sibi commissorum, & denique à Clero Gallicano in usu revocata, per Instructiones Confessariis datas, ab eodem S. Carolo, de quibus superius diximus, quasque idem Clerus Gallicanus, vertendas imprimendasque, & publicandas curavit, non ita pridem linguâ vulgari, authoritate sua illas omnibus hujus regni Præsulibus commendando, ut eas tanquam certas regulas, in administratione Sacramenti Pœnitentiæ, omnes Confessarii sequantur.

Cùm inquam hæc disciplina tantoperè comprobata, tam sancta & Apostolica, tam justa & utilis, non minùs sit necessaria, hoc corrupto quo vivimus sæculo, quàm in præcedentibus, ut scandala, quæ Christianam deturpant religionem, cum bonorum omnium gemitu, penitus expellant, quippe quæ infinitam malorum Christianorum multitudinem in inferos præcipitant.

Rogamus & obtestamur, Decanos, Promotores, per charitatem Christi Domini nostri, per gloriam ejus, & animarum salutem, quibus salvandis debent incumbere, per adventum ejus, ultimumque judicium, ut omnimodo eam introducere, & in Diœcesi nostra fovete conentur: quocircà quoties ad ipsos

„ accesserint publicè blasphemantes , concubiniarii omnibus noti , meretrices , ebriosi scandalosi , Festorum & Dominicarum dierum violatores , qui manifestas exercent inimicitias , & alii similes peccatores , iis absolutionem non impertiantur , neque ad Sacramentorum participationem admittant , nisi prius scandalum sustulerint , & publicam satisfactionem peccati gravitati aliquo modo convenientem præstiterint , sive peccatum suum cum dolore confitendo , coram iis , quos scandalo affecerunt , vel etiam coram aliis viris honore dignis : sive aliquid tribuendo ad Ecclesiæ ornatum , ut ita scandalum aliquo modo reparare valeant , ut illis præscriptum fuerit : sive aliquo demùm alio modo scandali magnitudini congruo. Præterea Curatos omnes & Confessarios à nobis approbatos hortamur , ut eodem modo se gerant erga peccatores publicos , neque his indulgentiores sint , propter rationes aliquas mundanas , aut infirmitatem aliquam suo munere minùs dignam.

„ Ubi verò scandalum modum exceßerit , nec satis compertum habuerint tunc Parochi , qualem Pœnitentiam imponere debeant , aut qualem pœnitentes subire possint , quemadmodum accidere solet in singularibus certaminibus , divortiis , cognatorum inimicitis , & aliis huiusmodi peccatis ; iis significabunt Decani , nos id velle priùs scire , quàm quidquam statuunt , aut exequantur : idque ipsum à Decanis in similibus casibus servari volumus.

Quæst. 18. Quasnam pœnitentias publicas posset Confessarius injungere in praxi peccatoribus publicis ?

Resp. Cum præcipua ratio propter quam imponitur Pœnitentia publica , sit ad medendum scandalo , ut ait Concilium Tridentinum,

De Sacram. Pœnit. Cap. VII. 119

oportet ut Confessores rationem habentes, & qualitatis personarum, & peccati commissi, præscribant pœnitentias, quæ clarè ostendant peccatorem sui criminis pœnitere, & curare, ut Deo, & Ecclesiæ per Pœnitentiam à Confessario impositam, satisfaciat. Sic v. g. injungere posset Confessarius, ut qui publicè peccavit, genibus flexis, oculis demissis, & summâ cum modestia vestitus, cereum in manu tenens, aut etiam sine cereo in vestibulo Ecclesiæ, aut ante januam per Missam Parochialem interfuit. Ut cuidam processioni nudis pedibus incedat. Ut comitetur sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum cum defertur ad infirmos accenso cereo præ manibus per annum. Ut genuflectat per aliquot horas ante fores Ecclesiæ, & interim hoc corporis habitu recitet Psalmos pœnitentiales die Festo. Posset etiam in Pœnitentiam injungi blasphematori publico, ut coram illis, quos scandalo offendit, dicat se suorum excessuum pœnitere, etiam atque etiam eos deprecans, ut orent Deum pro eo ad obtinendam suorum peccatorum veniam.

Parochus posset etiam præscribere peccatori publico, ut genuflecteret in extrema Ecclesiæ parte tempore Catechismi, seu instructionis familiaris, quam singulis Dominicis inter Missarum solemnias habere debet ad populum juxta mentem Concilii Tridentini, quâ functione peractâ, Parochus, qui de hoc prius cum pœnitente convenerit, posset adstantibus dicere, talem, v. g. Petrum veniam petere à Deo, & ab Ecclesia pro scandalo dato, & in Pœnitentiam suscepturum talem peregrinationem pedibus, & sic de cæteris, quæ Christiana prudentia suggeret Confessori, qui tamen semper rationem habere debet qua-

litatis criminis commissi, ætatis, sexus, conditionis, infirmitatis, aut constantiæ pœnitentis.

S. August. in
Psal. 61. in
Enc.

Sic aliquando fecit D. Augustinus in sermone quem habuit ad populum, in quo injunxit Pœnitentiam publicam cuidam Christiano qui astrologiam judicalem exercebat. *Cum Mathematicus in populo monstraretur;* ait D. Augustinus, *Iste seductus ab inimico, cum esset fidelis, diu Mathematicus fuit, seductus seducens, deceptus decipiens, illexit, fefellit, multa mendacia locutus est contra Deum. . . . modò sicut de illo credendum est, horruit mendacium, & multorum hominum interitum: se aliquando à diabolo sensit illectum, convertitur ad Deum pœnitens. Putamus, Fratres de magno timore cordis accidisse. . . . Pœnitens est, non querit nisi solam misericordiam. . . . sciatis eum tamen Fratres, olim pulsare ad Ecclesiam ante Pascha. Ante Pascha enim cœpit petere de Ecclesia Christi medicinam; sed quia talis est ars, in qua exercitatus erat, qua suspecta esset de mendacio atque fallacia, dilatus est ne tentaret, & aliquando tamen admissus est ne periculosius tentaretur. Orate pro illo Christum, prorsus hodiernam precem pro illo fundite Domino Deo nostro.*

Considerare etiam debet Confessarius, Pœnitentiam quæ levior foret si privata esset, gravem fieri quando publicè fit.

Quæst. 19. Quænam præterea habere debet præ oculis Confessarius, ut imponat pœnitentias convenientes?

S. Carol. Actor. part. 4.

Deve il Confessore sapere li Canoni

Resp. Debent Confessarii secundùm consilium D. Caroli pluribus Actorum suorum locis, & præsertim parte 4. pag. 769. Pœnitentiales Canones scire; licet enim eos possint, & deb. aut

De Sacram. Pœnit. Cap. VII. 121

debeant prudentiâ suâ moderari, juxta contritionem pœnitentis, habitâ semper ratione qualitatis personæ & aliarum circumstantiarum: nihilominus tamen utile est eos servare, & tanquam certas regulas sequi quantum liceat, & expediens fuerit. Licet autem Confessarius, non imponat Pœnitentiam juxta antiquos Canones, utile tamen sapius erit eos manifestare Pœnitenti, ut ita Ecclesiæ judicio, peccatorum suorum gravitatem, & quas pro illis meretur pœnas possit percipere, & ita ad majorem contritionem excitari possit, & ad impositam Pœnitentiam facilius & promptius exequendam.

penitenziali
percio che
quantunque
si possino e
dobbano mo-
derare ad ar-
bitrio di pru-
dente e dis-
creto Con-
fessore, se-
condo la cõ-
tritione del
penitente, ò
la qualità e
diversità
delle circos-
tanze; non-
dimeno è be-

ne sempre guardare li sodetti Canonî & a quelli come a regole conformarsi quanto si giudicarà spediante: e quantunque il Confessore non imporrà la penitenza del Canone antico, doverà nondimeno spesso volte manifestarlo al penitente, per indurlo a maggior contritione, & a effeguire tanto piu prontamente la minore penitenza che gli farà stata ingionta, cavando utilità dalla benignità che hoggi usa seco la Santa Chiesa in mitigar il rigore dell'antica disciplina Ecclesiastica.

COMPENDIUM
CANONUM
 POENITENTIALIUM

Ex Instructione S. Caroli ad Confes-
 sores desumptorum, quorum cog-
 nio Parochis & Confessoribus ne-
 cessaria est.

Contra primum Præceptum.

QUI Fidem Catholicam deseruerit,
 Pœnitentiam aget annis decem.

Qui diabolo immolaverit, in Pœ-
 nitentia erit annis decem.

Qui aliquam Gentilium superstitionem se-
 quutus fuerit, Pœnitentiam aget annos duos.

Qui comederit ex Sacrificio Paganorum,
 pœnitens victitabit pane & aquâ dies tri-
 ginta.

Qui cum Judæo cibum sumpserit, pœni-
 tens erit dies decem, pane & aquâ victi-
 tans.

Qui auguriis, & divinationibus servierit,
 quive incantationes diabolicas fecerit, pœni-
 tens erit annos septem.

Qui Magos consuluerit, in Pœnitentia erit
 annis quinque.

Qui herbas Medicinales cum incantationi-
 bus collegerit, Pœnitentiam aget dies viginti.

Si quis ligaturas, aut fascinationes fecerit,
 pœnitens erit annos duos per ferias legitimas.

Contra secundum Præceptum.

Si quis postquam Deo voverit, ad sæculum redierit, Pœnitentiam agat annos decem, quorum tres, in pane, & aquâ.

Quicumque sciens pejeraverit, quadraginta dies in pane, & aqua, & septem sequentes annos pœniteat, & nunquam in testimonium recipiatur.

Qui perjurium in Ecclesia fecerit, Pœnitentiam agat annos decem.

Qui sciens pejerat domini impulsu, pœnitens erit Quadragesimas tres, & ferias legitimas. Dominus autem, quia præcepit, quadraginta dies in pane & aqua, & septem sequentes annos.

Si quis per cupiditatem perjurium fecerit, Quadragesimam in pane & aqua jejundet, & quamdiu vivit omnes sextas ferias, aut Monasterium ingressus jugi se Pœnitentiæ subdat.

Si quis coactus, & necessitate aliqua impulsus perjurium commiserit, in Pœnitentia Quadragesimas tres.

Qui compellit alium, ut falsum juret, quadraginta dies in pane & aqua, & septem annis in Pœnitentia erit.

Si quis jusjurandum quo se Regi, & Domino astrinxerit, violaverit; in Monasterio Pœnitentiam agat omnibus diebus vitæ suæ.

Si quis jurejurando astrinxerit, ut cum aliquo litiget, nec pacem cum eo habeat; Pœnitentiam agat dies quadraginta in pane, & aqua, per annum à Sacra Communionem segregatus, ad Charitatem verò celeriter redeat.

Si quis Deum vel Beatam Virginem, vel aliquem Sanctorum publicè blasphemaverit; præ foribus Ecclesiæ diebus Dominicis septem, in manifesto dum Missarum solemnità aguntur

stet, & ultimo ex illis diebus, sine pallio & calceamentis ligatus corrigia circa collum, septemque præcedentibus feriis sextis, in pane & aqua jejuset: Ecclesiam nullo modo tunc ingressurus: recusans, Ecclesiæ ingressu interdicitur: in obitu Ecclesiastica sepulturâ careat.

Contra tertium Præceptum.

Qui opus aliquod servile, die Dominico, festove fecerit; Pœnitentiam ager tres dies in pane, & aqua.

Qui die Dominico opus terrenum fecerit, dies septem Pœnitentiam ager.

Si quis ante Ecclesiam saltationes fecerit, Pœnitentiam ager diebus tribus.

Si quis pransus Missæ interfuerit, pœnitens erit dies tres in pane, & aqua.

Si quis Sacram Communionem sumpserit, post aliquam, vel minimam degustationem: Pœnitentiam ager dies decem in pane, & aqua.

Si quis in Ecclesia confabuletur, cum divina fiunt, pœnitens erit dies decem in pane, & aqua.

Si quis jejunia à sancta Ecclesia indicta violaverit: Pœnitentiam ager dies viginti in pane, & aqua.

Qui in Quadragesima jejunium violaverit, pro uno die, Pœnitentiam ager dies septem.

In Quadragesima carne, sine inevitabili necessitate vescens, in Pascha non communicet, ac præterea à carne abstineat.

Si quis jejunium quatuor temporum non custodierit: Pœnitens erit dies quadraginta in pane, & aqua.

Contra quartum Præceptum.

Qui Parentibus maledixerit, quadraginta dies pœnitens erit in pane, & aqua.

Qui Parentes injuriâ affecerit, tres annos.

Qui percusserit, annos septem.

Si quis contra Episcopum, & Pastorem insurrexerit, in Monasterio Pœnitentiam ager omnibus diebus vitæ suæ, & omnia bona ejus proscriptione publicentur.

Si quis Episcopi, vel Parochi doctrinam, vel præcepta irrideat, vel subsannet, ager in pane, & aqua Pœnitentiam dies quadraginta.

Contra quintum Præceptum.

Qui Sacerdotem voluntariè occiderit, carne, & vino abstineat cunctis diebus vitæ suæ; quotidie, exceptis Festis, Dominicisque jejundet, non ingrediatur Ecclesiam quinque annis: sed præ ejus foribus stet, & per annos decem non communicet.

Si quis Presbyter, Presbyterum occiderit: Pœnitentiam ager annos viginti octo.

Si quis Patrem, aut Matrem, fratrem, aut sororem occiderit, toto vitæ suæ tempore non suscipiat Corpus Domini, nisi in obitu: abstineat à carne & vino dum vixerit, & jejundet feriis legitimis.

Qui filium suum, vel filiam voluntariè occiderit; extra patriam quinque annis exul fiat, deinceps viginti annis pœniteat.

Si qua mulier spontè abortum fecerit, Pœnitentiam ager tres annos: si nolens quadragessimas tres.

Qui sceleris occultandi causâ filium necaverit: Pœnitentiam ager annos decem.

Qui nolens filium oppresserit, Pœnitentiam ager dies quadraginta: deindè pœnitens

erit tres annos per legitimas ferias.

Cujus parvulus sine Baptismo per negligentiam moritur, tres annos pœniteat.

Qui mortem sibi consciverit: pro eo nulla in Missa commemoratio fiat, & Ecclesiastica sepulturâ careat.

Quæ veneno, aut alio quovis modo, maritum peremerit: Monasterium ingrediatur.

Si quis spontè hominem occiderit, ad januam Ecclesiæ semper erit, & in obitu solùm Communionem recipiat.

Si quis per iram subitam, aut per rixam, hominem necaverit; Pœnitentiam aget annos tres.

Si casu homicidium fecerit: Pœnitens erit quadraginta dies, & post quinquennium ad Communionem recipiatur.

Si homicidii auctor fuit ob consilium quod dedit, Pœnitentiam aget annos septem.

Si quis aliquem calumniaverit, vel ei aliquod membrum præciderit: Pœnitentiam aget uno anno per legitimas ferias.

Si quis ictum proximo dederit, nec nocuerit, id est, absque vulnere: tres dies Pœnitentiam aget in pane, & aqua.

Si quis fratri suo, quem oderit, reconciliari non vult: tandiù in pane, & aqua Pœnitentiam aget, quoad reconcilietur.

Contra sextum Præceptum.

Si solutus cum soluta concubuerit, pœnitens erit annos tres: & quantò sapiùs, tantò majori Pœnitentiâ afficietur.

Uxor, conscio viro, mœchata, in obitu solùm communicabitur; si dignam Pœnitentiam egerit, post decem annos Sacram Communionem sumat.

Si quis conjugem fornicari consenserit, die-

De Sacram. Pœnit. Cap. VII. 127

bus omnibus vitæ in Pœnitentia erit.

Vir solutus si cum alterius uxore adulterium commiserit : Pœnitentiam aget annos quinque , mulier septem.

Si quis maritus semel lapsus est , Pœnitentiam aget annos quinque. Si sæpiùs , omnibus diebus vitæ suæ.

Si quis adolescens cum Virgine peccaverit : Pœnitentiam aget annum unum.

Qui balneum cum fœmina ingressus est : Pœnitentiam aget annos tres : qui concupierit Virginem , quam postea uxorem duxit , Pœnitentiam aget annum unum : si verò non duxit , annos duos.

Vidua quæ stuprum admiserit , Pœnitentiam aget annum totum , & præterea in altero anno dies jejuniorum.

Cam duabus sororibus fornicatus : Pœnitentiam aget toto vitæ tempore.

Qui incestum minus fecerit : Pœnitens erit annos duodecim.

Quicumque Sacerdos spiritualem filiam violaverit , dignitatis honorem amittet , & perpetuam Pœnitentiam aget.

Qui Monialem violaverit : Pœnitens sit annos decem.

Qui cum brutis coërit : Pœnitentiâ afficietur annorum decem , & diuturniori etiam pro personæ conditione.

Qui contra naturam coërit , si servus est , scopis castigabitur , & pœnitebit annos duos ; si liber est , & matrimonio junctus , annos decem : si solutus , annos septem : pueri , dies centum.

Quicumque Ienocinium exercuerit : Pœnitentiam aget annos duos , & Sacram Communionem non accipiet , nisi in fine vitæ.

Si quæ mulier , cerussa , alioue pigmento se

oblinit, ut aliis viris placeat: Pœnitentiâ afficietur annorum trium.

Qui polluitur ob prava noctu desideria, septem Psalmos recitabit, & dies triginta Pœnitentiam aget.

Contra septimum Præceptum.

Qui furatus est aliquid Ecclesiæ suppellectili, tres quadragesimas, cum septem sequentibus annis pœnitebit.

Qui sacras reliquias furatus est, septem quadragesimas jejunabit.

Qui pecuniam Ecclesiasticam furatus est, quadruplum reddet, & pœnitens erit annos septem.

Qui Ecclesiam incenderit, Pœnitentiam aget annos quindecim, similiter qui incendio consenserit.

Si quis sepulchrum violaverit malâ intentione, pœnitens erit annos septem.

Qui decimam sibi retinuerit, aut dare neglexerit, quadruplum restituet, & Pœnitentiam aget dies viginti in pane & aqua.

Qui hospitalis domus administrator, aliquid de administratione subtraxerit, pœnitens erit annos tres.

Qui fregerit noctu alicujus domum, & aliquid ceperit, Pœnitentiam aget annum unum in pane, & aqua.

Si quis furtum de re minori semel, aut bis fecerit, restituta re Pœnitentiam aget annum unum.

Qui rem inventam non reddit, furtum committit, idcirco tanquam de furto Pœnitentiam aget.

Si quis usuras accipit, rapinam facit, ideoque Pœnitentiam aget annis tribus, uno in pane, & aqua.

Omnes hæ Pœnitentiæ pro furto datæ , semper præter restitutionem intelligendæ sunt.

Contra octavum Præceptum.

Qui falsum testimonium præstiterit , tota vitæ tempore Communionem non suscipiet.

Qui falso testimonio consenserit : pœnitens erit annos quinque.

Qui proximo falsum crimen objicit : pœnitentiâ afficietur , ut falsus testis.

Qui proximo detraxerit , pœnitentiam agat dies tres.

Qui falsam stateram , mensuramque adhibuerit , pœnitens erit in pane , & aqua dies viginti , præter restitutionem.

Falsarius , in pane , & aqua pœnitentiam agat quamdiu vivit.

Si quis facile detraxerit , falsumque in hoc dixerit , septem diebus jejunabit in pane , & aqua.

Canones Pœnitentiales pro septem peccatis Capitalibus.

Capitalia peccata , quæ principalia etiam vocantur , utpotè è quibus omnia vitia principium habent ; sunt Superbia , Vana gloria , Avaritia , Luxuria , Invidia , Ira , Gula , & Acedia seu Pigritia.

Pro Capitali , mortali que crimine , pœnitentia septem annorum indicitur , nisi peccati gravitas , & personæ status , graviolem , & diuturniorem pœnitentiam requirat.

Pro Capitali crimine , pœnitentiam agat Læicus annos quatuor ; Clericus , quinque ; Subdiaconus , sex ; Diaconus , septem ; Presbyter , decem ; Episcopus , duodecim.

Sacerdos imprudenter ebrius factus , pane & aqua

130 TRACTATUS VI.

aquâ Pœnitentiam agat dies septem; si per negligentiam, dies quindecim jejunabit; si per contemptum, dies quadraginta.

Diaconus & alii Clerici pro Acedia, pœnitentiam agent secundum judicium Presbyteri; Monachus jejunabit menses tres in pane, & aqua; Clericus, viginti dies; Laicus graviter redarguetur, & ad Pœnitentiam cogetur per Presbyterum.

Qui humanitatis gratiâ, alium inebriare impulerit, cum ad bibendum excitando, pœnitentiam agat dies septem. Si per contemptum prohibitionis, dies triginta.

Qui præ ebrietate & crapula, vomitum fecerit: Si Presbyter aut Diaconus, pœnitentiam agat dies quadraginta. Si Monachus sit aut Clericus, dies triginta. Si Laicus, dies quindecim, aut ut legitur in alio Canone, à vino, & carne abstineat dies tres.

Si quis Gulæ causâ, ante horam legitimam jejunium fregerit, duos dies pœnitentiam agat in pane, & aqua.

Canones Pœnitentiales pro aliis peccatis.

Sacerdos excommunicatus, si celebrat, tribus annis pœnitens sit, per quos in singulis hebdomadis abstinebit à carne & vino secunda, quarta, & sexta feria.

Si Presbyter in perpetuum depositus celebrare audeat, priveretur Communione, usque ad ultimum diem, & in excommunicatione est, Viaticum tantum in fine vitæ sumens.

Si Presbyter Guttam sanguinis Jesu-Christi cadere sinat in terram; pœnitentiam agat dies quinginta. Si ceciderit in primam Altaris mappam, dies duos. Si ad secundam pervenerit,

De Sacram. Pœnit. Cap. VII. 137

dies quatuor; si ad tertiam, dies novem; si ad quartam, dies viginti. Si per inadvertentiam id fecerit, licet nullum inde malum, aut scandalum ortum sit, tribus mensibus à summuneris administratione amovetur.

Qui sciens se rebaptizandum curaverit, si quidem per hæresim tale flagitium perpetravit, Pœnitentiam agat annos septem, tres quadragesimas primi anni jejuret in pane & aqua, & quarta & sexta feriâ aliorum annorum.

Si propter purificationem se rebaptizandum curaverit, Pœnitentiam aget annos tres, si per ignorantiam, non peccat quidem; nihilominus non promoveatur ad sacros Ordines, licet excellens, & eximius videatur.

Si Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus se rebaptizandum curaverit, per totam vitam Pœnitentiam aget.

Clerici, Mönachi, & Mönachæ sponte suæ per hæreticos rebaptizati, Pœnitentiam agent per annos duodecim.

Presbyter qui clandestinis sponsalibus interfuerit, suspendatur ab officio suo annos tres.

Presbyter qui mortuum Corpus, Altaris Mappis involverit, Pœnitentiam aget annos decem, & menses quinque. Diaconus autem, annos tres, & menses sex.

Qui legata pia Ecclesiæ non solvit, uno anno Pœnitens sit, & per legitimas ferias jejuret.

Qui sui sexus habitum mutaverit, Pœnitentiam aget annos tres, promittens emendationem.

Infirmos & in carcere detentos visitare negligens, Pœnitentiam aget dies decem, pane & aquâ victitans.

Ut intelligantur hæ Pœnitentiæ per Canones Pœnitentiales impositæ, scire juvat, ut ait

S. Carolus , qui Canones Pœnitentiales collegit in instructionibus datis Confessariis , & à quo eas hausimus , quod tempus Pœnitentiæ antiquitùs exprimebatur per certum dierum numerum , aliquando per quadragesimas , & aliquando per annos.

Cùm Pœnitentia indicebatur per certum dierum numerum. v. g. decem , viginti , aut triginta , jejunari solebat illis diebus sine intermissione in pane & aqua.

Cùm verò indicebatur per quadragesimam , jejunabatur pariter per spatium dierum quadraginta in pane & aqua , & præter id jejunii tempus , sæpè ibant nudis pedibus , non armis , non matrimonio utebantur , nec lineis vestibus , & soli cibum sumebant.

Quod si plures quadragesimæ intra eundem annum indicerentur , redigi solebant ad tres , quarum prima erat ante diem Nativitatis Domini ; altera ante Pascha Resurrectionis ; tertia ante diem Festum S. Joannis Baptistæ. Per has quadragesimas jejunabat pœnitens pane & aquâ feriis tantùm legitimis , quo nomine intelliguntur feria secunda , quarta , & sexta.

Denique quando Pœnitentia imponebatur ad unum aut plures annos : In unaquaque hebdomada tres dies , id est , secunda feria , quarta , & sexta in pane & aqua pœnitens jejunabat primo anno ; feria verò tertia , quinta , & Sabbatho , uti poterat pisciculis , fructibus , oleribus , & leguminibus , & cervisiam bibere. Diebus autem Dominicis , & Festis Nativitatis , Epiphaniæ , & per totam octavam Paschæ jejunare non tenebatur.

Pœnitentia secundi anni talis erat , ut hos duos dies , id est , secunda & quarta feria eodem modo viveret , ac reliquis diebus ; sed feria sexta jejunabat in pane , & aqua , & tres

servabat quadragesimas. Si plures præterea essent anni Pœnitentiæ, tres tantum servabantur quadragesimæ.

Quest. 20. Numquid dici possit, per contrariam consuetudinem abrogatos esse prædictos Canones Pœnitentiales, ac proinde à Confessoribus rationem non habendam hujusmodi Canonum in imponendis Pœnitentiis?

Resp. S. Carolus oppositum sentit. *Sunt enim*, inquit, *hujusmodi Canones* quasi regulæ quædam à quibus cum ad culpæ commissæ gravitatem rectè dignoscendam, tum ad imponendam pro illius ratione veram Pœnitentiam Sacerdotes Confessarii ita diriguntur, ut ubi singula, & quæ ad peccati magnitudinem, & quæ ad pœnitentis statum, conditionem, ætatem, intimumque cordis contriti dolorem pertinent accuratè perpenderit, tum demùm Pœnitentiam iudicio, ac prudentia sua moderetur.

Ratio est, quia cum dici nullatenus possit, quod Ecclesia à Spiritu sancto directæ & gubernata, aliquid statuere queat absque summa prudentia, nec proinde dici poterit, quod nimia usa fuerit severitate erga priorum sæculorum Fideles, quando Canones Pœnitentiales statuit. Cum igitur hujus temporis Fideles sanctiores non sint primis Christianis, cum idem sit Deus qui offenditur, & idem crimen quod admittitur, æquum est, ut idem homo satisfaciât eidem Deo, pro eodem crimine, in eadem Ecclesia, eodem modo.

Tolerat quidem gemens Ecclesia, usum à laxitate inductum, quem nimia præsentium Christianorum introduxit vivendi licentia, & tacet: Mater est dolens & afflicta, quæ suos gemitus, & suspiria comprimere cogitur, quia profutura non videt, quoniam vix, ac ne

vix quidem, præsentis peccatores pœnitentiis antiquis subijci possunt.

Ex quibus inferre solummodo licet cum D. Carolo, quem in initio responsionis superioris laudavimus, & cum S. Francisco Salesio in suis admonitionibus ad Confessores, cap. 8. Confessarium non debere quidem Pœnitentiam ab antiquis Canonibus præscriptam imponere, ubi videt Pœnitentem minimè paratum, & dispositum ad eam suscipiendam, & tunc saluti quidem fuerit faciliorem imponere, cum melius sit ut plurimum pœnitentes cum amore, & benignitate, sine ulla tamen adulatione, quàm cum rigore tractare; nihilominus tamen antiquos Canones inculcandos esse, monendumque Pœnitentem, pro gravitate criminum suorum, majorem & severiorem Pœnitentiam se mereri, ut impositam cum majori humilitate & devotione suscipiat.

Quest. 21. Quænam præterea observanda sunt à Confessore in imponendis pœnitentiis?

Resp. Cavere debet, ut ait S. Franciscus Salesius in admonitione sua ad Confessarios loco citato, ne imponat Pœnitentias confusas, & intricatas variis orationum, aliorumque rerum generibus. v. g. ut recitet pœnitens tertiam orationem Dominicam, Hymnum aliquem, preces, Collectas, Antiphonas, Psalmos, neque varias diversasque debet præscribere actiones. v. g. ut per tres dies elemosynas largiatur, tribus feriis sextis jejunet, Missam unam celebrari curet, sese quinquies disciplinâ percutiat. Ex hac confusione actionum, & orationum, duo sequuntur incommoda; alterum quod pœnitens eorum obliviscitur, & postea scrupulis angitur; alterum quod plus cogitat quid dicendum, faciendumque sit, quàm de

De Sacram. Pœnit. Cap. VIII. 135

iis ipsis quæ dicit, & facit, & dum in memoria sua quærit quid faciendum sit, aut in horis quid dicendum, devotionis fervor tepescit, & friget.

CAPUT VIII.

De Ministro Sacramenti Pœnitentiæ.

Quæst. I. **Q**UISNAM est legitimus Sacramenti Pœnitentiæ Minister?

Resp. De Fide est definitum in Concilio Tridentino, solum Sacerdotem habere auctoritatem absolvendi, ut habetur in Decreto Eugenii in Concilio Florentino, ubi sic dicitur: *Minister hujus Sacramenti est Sacerdos, habens auctoritatem absolvendi, vel ordinariam, vel ex commissione Superioris.* Verba verò Concilii Tridentini hæc sunt: *Circa Ministerium autem hujus Sacramenti declarat sancta Synodus, falsas esse, & à veritate Evangelii penitus alienas doctrinas omnes, quæ ad alios quosvis homines præter Episcopos, & Sacerdotes, Clavium Ministerium perniciosè extendunt.* sess. 14, cap.

Quæst. 2. Sufficit-ne, ut quis sit Sacerdos, ad audiendum validè Confessiones?

Resp. Non sufficit, sed ut possit validè absolvere, præter potestatem Ordinis, quam universi Sacerdotes habent, requiritur potestas Jurisdictionis, ut definit idem Concilium Tridentinum his verbis: *Hæc Synodus confirmat, nullius momenti absolutionem eam esse debere, quam Sacerdos in eum profert in quem ordinariam aut subdelegatam non habet Jurisdictionem.* sess. 14, cap.